

ГЛАС

ЛИСТ РЕПУБЛИЧКОГ
ФОНДА ЗА ПЕНЗИЈСКО
И ИНВАЛИДСКО
ОСИГУРАЊЕ

ОСИГУРАНИКА

ТЕМА БРОЈА: Учешће трансфера из буџета у укупним приходима Фонда ПИО за првих шест месеци износи 27,6 одсто, што је за 3,8 процентних поена мање у односу на исти период 2017. године

КОНТАКТ ЦЕНТАР

Радним данима
8-15h

0700/017-017

по цени локалног позива

011/3060-680

за позиве са мобилног
телефона и из иностранства

ДОПРИНОСИ ЧИНЕ ВИШЕ ОД 72 ОДСТО УКУПНИХ ПРИХОДА

ИЗДАВАЧ: Републички
фонд за пензијско
и инвалидско осигурање

ДИРЕКТОР:

Драгана Калиновић

**ГЛАВНИ И ОДГОВОРНИ
УРЕДНИК:**

Весна Анастасијевић

РЕДАКЦИЈА:

Париска бр. 9,
11000 Београд,
e-mail: glasosiguranika@pio.rs

СЕКРЕТАРИЈАТ:

011/2030-745
факс: 2638-201

**ОДГОВОРНИ УРЕДНИК
ЗА ВОЈВОДИНУ:**

Мирослав Мектеровић
Житни трг бр. 3,
21000 Нови Сад
021/487-7754,
021/487-7789,
факс: 021/6624-359,
e-mail:
miroslav.mekterovic@pio.rs

ШТАМПА:

Штампарија
Службени гласник

ОГЛАШАВАЊЕ:

011/2030-745

Рукописи и фотографије
се не враћају.

Електронско издање:

www.pio.rs/glasosiguranika

Да обрнемо још један круг

Безброј текстова је написано о значају физичке активности у старијим годинама, и много савета је дато, са детаљним физиолошким образложењима, психолошким предностима и друштвеним бенефитима, али, рекло би се, без очекиваних ефеката и жељених помака у правцу мотивисања људи на више кретања. Колико има „преобраћених“ који су послушали савете, није познато, али статистике показују да су у позним годинама и даље активни углавном само они који су то били читавог живота. И ово није карактеристично само за наше поднебље, већ за скоро све земље света, укључујући ту и најбогатије.

То, међутим, не треба да нас спречи да и даље покушавамо.

Постоји много разлога због којих људи после шездесете (која се углавном узима као гранична година) имају тенденцију да успоре и постану пасивнији. То је некада због здравствених проблема, тежине, због страха од падова, или се прелазак са средине животног доба на старост, који се често поклапа са пензионисањем, психолошки доживљава као крај активног живота. А, заправо, док старимо, активан начин живота постаје важан као и наше здравље. И неодојив од њега. Пре свега јер, најопштије речено, редовна физичка активност значајно одлаже почетак функционалних ограничења и губитак независности,

односно помаже да што дуже останемо у свом дому.

Ипак, иако су њене благодети на физичке и менталне функције одавно познате, велика већина старијих, глобално посматрано, не задовољава ни минимални ниво физичке активности потребне за одржавање здравља. Због тога су неке од најразвијенијих земаља сачиниле националне планове и прогласиле промовисање физичке активности међу старијим особама за национални приоритет јавног здравља.

Напредак медицине и животни стил који доприносе дугочекности представљају цивилизацијско достигнуће, али доносе и значајне друштвене, економске и здравствене изазове јер се очекивани животни век повећава брже од периода живота проведеног у добром здрављу, названом „здрава старост“ или „године здравог живота“. Здрава старост је дефинисана као способност да се води здрав и друштвено инклузиван живот релативно слободан од болести или инвалидитета.

Истраживања која су се појавила последњих година потврђују да успешно старење у великој мери одређује индивидуални начин живота а не генетско наслеђе, као што се верује. Недавна шведска студија показала је да је физичка активност број један допри-

носу дугочекности, додајући додатне године животу – чак и ако почнете да вежбате тек у позно доба. Али активирање није само додавање година животу, него и додавање живота у своје године.

Лекари, андрагози и други стручњаци већ помало панично апелују наглашавајући да је чак и мала активност здравија од „седећег“ живота, односно да је сваки ниво физичке активности бољи него да се не ради ништа. За то није обавезно одвајати време и новац (кога никад довољно) за клубове, сале за вежбање, базене; довољно је пола сата шетње дневно, ходање до продавнице, усисавање, прање кола, активна игра са унуцима, или бар да више пута заредом седнете и устанете. За оне којима то није сувише напорно, најблагодотворније је пливање (даје телу комплетан тренинг, а посебно је лековито за оне са артритисом), и бициклизам који сагорева много калорија а зглобове одржава у одличном стању.

Ако, пак, и даље планирате да будете статични, сетите се да људи који вежбају добро чине за свој имунитет, крвни притисак, варење, и да су у мањем ризику од дијабетеса, срчаних обољења, остеопорозе, па и Алцхајмерове болести. Они такође боље спавају, лакше се боре са депресијом и имају више самопоуздања. А и памет им је мало бистрија.

М. Јовановић

ФИНАНСИЈСКИ РЕЗУЛТАТ РФ ПИО У ПРВИХ ШЕСТ МЕСЕЦИ

Доприноси чине више од 72 одсто укупних прихода

Укупни приходи и примања Фонда за 2018. годину планирани су у износу од 615,58 милијарди динара, а расходи и издаци Фонда планирани су у оквиру два програма: подршка спровођењу послова из надлежности Фонда (остваривање права из ПИО, административна подршка и управљање радом Фонда) у износу 11,72 милијарде динара и права из социјалног осигурања (исплата пензија и осталих права из ПИО) у износу 603,86 милијарди динара.

На основу података који су презентовани Управном одбору, укупни приходи остварени у првих шест месеци износе 292,35 милијарди динара и виши су за три одсто у односу

на исти период претходне године. По основу доприноса за ПИО остварен је приход од 210,9 милијарди динара, што је за два одсто више од планираног, а у односу на упоредни период претходне године виши су за 8,6 одсто. Учешће прихода од доприноса у првих шест месеци у укупним приходима Фонда износи 72,1 одсто, што је за 3,7 процентних поена више него у истом периоду 2017.

Трансфери из буџета за 2018. годину планирани су у износу од 185,54 милијарди динара, али је због боље наплате доприноса и средстава пренетих из претходне године, Фонд за шест месеци повукао мање средстава од планираних за 11,9 милијарди.

У односу на исти период прошле године, трансфери из буџета су нижи за 9,3 одсто, односно за 8,3 милијарде динара. Учешће трансфера из буџета у укупним приходима Фонда, за првих шест месеци износи 27,6 одсто, што је за 3,8 процентних поена мање у односу на исти период 2017. године.

Пензије су у децембру 2017. усклађене за пет процената, за шест месеци расходи за пензије су износили 258,8 милијарди и у односу на исти период прошле године виши су за 4,5 одсто. Просечна пензија у периоду јануар-јун 2018. износи 24.984 динара и у односу на исти период претходне године номинално је виша за 4,9 одсто. **Г. О.**

МИНИСТАР ЗОРАН ЋОРЂЕВИЋ У ПОСЕТИ РУСИЈИ

Наставак добрих дипломатских односа

Министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ћорђевић, састао се у Москви са министром рада и социјалне заштите Руске Федерације, Максимом Топилином, а након тога са председавајућим Комитета за међународне послове Државне думе Руске Федерације, Леонидом Слуцким, са којима је разговарао о билатералним односима двеју земаља и сарадњи у области пензијског и инвалидског осигурања, каже се у саопштењу Министарства за рад, запошљавање, борачка и социјална питања. У делегацији министра Зорана Ћорђевића током посете Русији били су и државни секретар у Министарству за рад Негован Станковић, в. д. помоћника министра Зоран Милошевић и директорка Републичког фонда ПИО, Драгана Калиновић.

У разговору са Топилином, Ћорђевић је захвалио на ангажовању и залагању у вези са ратификацијом Споразума о социјалној сигурности између Републике Србије и Руске Федера-

Министри Зоран Ћорђевић и Максим Топилин

ције, и истакао да је за потписивање тог споразума од посебне важности био допринос председника Руске Федерације, Владимира Владимировича Путина.

– Споразум о социјалној сигурности је од изузетне важности за наше грађане који живе и раде у Руској Федерацији. Његовим потписивањем сви наши држављани који одлазе на рад у Русију, као и грађани Русије који долазе на рад у Србију, оствару-

ју право на пензију – подсетио је Ћорђевић и истакао да је један од приоритета Владе Републике Србије стварање бољих услова за живот и рад грађана.

Министри су разговарали и о демографској ситуацији, после чега је министар Топилин упознао Ћорђевића са плановима Владе Руске Федерације у вези са реформом пензијског система.

Министар Топилин захвалио је министру Ћорђевићу на посети

и истакао да су узајамне посете добар знак да односи две земље иду у правом смеру, дајући добре резултате.

У разговору са Слуцким Ћорђевић је истакао да о блискости Републике Србије и Руске Федерације сведочи и јубиларних 180 година добрих дипломатских односа, што потврђују и чести сусрети председника Александра Вучића и Владимира Путина.

– У том светлу, надам се да ће мој боравак у Москви додатно учврстити билатералне односе наше две државе, а који су изузетно добри и које карактерише интензиван и континуиран дијалог на свим нивоима – рекао је министар.

Ћорђевић је истакао да је сарадња у области рада, запошљавања, борачких и социјалних питања са Руском Федерацијом на изузетно високом нивоу али да постоји простор за њено даље унапређење и интензивирање.

Председавајући Одбора за међународну сарадњу Руске думе, Леонид Слуцки, захвалио је министру Ћорђевићу што се одазвао позиву да буде његов

гост у Русији и изразио задовољство због добрих односа две земље нагласивши да ће овај састанак пружити додатни подстицај да још сигурније поставимо ка јачању сарадње.

Министар Зоран Ђорђевић присуствовао је у Москви другом редовном заседању Мешовите руске и српске комисије за реализацију Споразума између Владе Републике Србије и Владе Руске Федерације о војним меморијалима. Тема састанка био је изглед и стање српских војних гробница на територији Руске Федерације, и војних гробница руске војске и Црвене армије на територији Републике Србије.

– Ратни меморијали подигнути у част хероја који су дали живот за слободу и независност наших народа веома су важни и наставићемо да водимо рачуна о њима. Они су историјски и културно значајни за оба народа која су се увек борила на истој страни – рекао је Ђорђевић.

У делегацији министра Ђорђевића била је и директорка Фонда ПИО, Драгана Калиновић

Министар Зоран Ђорђевић и државни секретар за пензијско и инвалидско осигурање и борачко-инвалидску заштиту, Негован Станковић, разговарали су са шефом Управе војних меморијала и комплекса

у Министарству одбране и помоћником министра одбране Руске Федерације, Кирилином Александром Валентиновичем, о перспективама реализације плана капиталне обнове меморијала у српској престони-

ци Ослободиоци Београда и о усвајању у Републици Србији Закона о ратним меморијалима, наводи Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања.

Приредила Редакција

У ФИЛИЈАЛАМА РФ ПИО УРУЧУЈУ СЕ ПЕНЗИОНЕРСКЕ КАРТИЦЕ

Картица за сваког пензионера

Завршено је штампање свих пензионерских картица за затечене кориснике пензија, као и картица за кориснике који су право на пензију остварили након 26. фебруара ове године, што је био преломни датум за први контингент картица. Пензионерске картице Фонда ПИО доступне су за преузимање и уручују се пензионерима у филијалама, службама и

испоставама Фонда ПИО. Цела мрежа Фонда ПИО је добро организована за расподелу картица па се и поред великог интересовања пензионера у просеку на издавање картице чека око два минута. Запослени РФ ПИО приликом поделе пензионерима дају и информације о начину коришћења и употребе картице, као и сва потребна објашњења у вези са овим документом.

У жељи да олакшају пензионерима преузимање картица, запослени у филијалама Фонда ПИО потрудили су се да поделу организују на најприступачнији начин, па су неке филијале организовале уручивање картица и у удружењима пензионера на територији општина које покривају. Ове просторије су ближе и доступније корисницима пензија, комфорне су и безбедне за овакву поделу, па је и на тај начин пензионерима олакшано преузимање.

Напомињемо још једном да је корисницима за преузимање картица неопходан идентификациони документ (лична карта или пасош). Поролични пензионери, родитељи, старатељи и хранитељи приликом доласка по пензионерску картицу треба да понесу последњи чек од пензије, односно извештај корисника из банке.

Пензионерска картица је трајан документ помоћу којег корисници пензија једноставније и безбедније могу да докажу свој статус. На картици се од личних података налазе само име и презиме корисника, па је њиховом

израдом обезбеђена потпуна заштита података о личности сваког корисника пензије. Дакле, пензионерски статус више неће морати да се докажује пензијским чеком па ће и куповина и коришћење попушта бити знатно једноставнији. Обавеза државних органа и организација, институција и установа, као и правних лица која у свом пословању траже идентификацију статуса пензионера, јесте да прихвате пензионерску картицу Фонда ПИО као валидни и тачан доказ статуса. Наравно, пензионерска картица Фонда ПИО омогућује друштвено одговорним субјектима да поједноставе своје процедуре за кориснике – пензионере, а тиме и пензионерима олакшају свакодневни живот и обавезе.

Израда пензионерских картица је континуиран процес, чија је динамика усклађена са остваривањем права на пензију, односно са првом исплатом пензије, тако да ће се картице радити за све нове пензионере када остваре право на пензију.

Г. О.

Препорука повереника

Повереник за информације од јавног значаја и заштиту података о личности, Родољуб Шабић, оценио је да су пензионерске картице које издаје Фонд ПИО добро решене са становишта обраде и заштите података и позвао све пружаоце услуга да за утврђивање статуса пензионера користе ту картицу. Будући да у пракси пружаоци разних услуга и даље за утврђивање статуса пензионера захтевају чек од пензије или решење о оствареном праву, те тиме, супротно закону, обрађују више података него што је потребно за ту сврху, повереник Родољуб Шабић их је позвао да за утврђивање њиховог статуса користе пензионерску картицу Фонда ПИО.

Он је нагласио да осим што садржи минимум података неопходних за идентификацију, пензионерску картицу издаје Фонд ПИО који, у складу са законом, располаже матичним евиденцијама осигураника и корисника права као веродостојним извором података, за разлику од других персонализованих докумената које издају поједине локалне самоуправе.

ПРАВА ИЗ ПЕНЗИЈСКОГ И ИНВАЛИДСКОГ ОСИГУРАЊА

Породична пензија

Ко све може остварити право на породичну пензију, које све услове закон прописује на страни умрлог осигураника, а које је потребно да испуне чланови породице, као и какви су прописи у неким комплекснијим случајевима – о свему томе разговарали смо са Светланом Цебулом, заменицом директора Сектора за остваривање права из ПИО.

Породична пензија је врста права из пензијског и инвалидског осигурања, којим се члановима породице, у случају смрти осигураника, односно корисника старосне, превремене старосне или инвалидске пензије, обезбеђује материјална и социјална сигурност. Ради се о праву

које се изводи из права корисника пензије, односно права на пензију коју би имао осигураник у моменту смрти.

– Да би се остварило право на породичну пензију морају да буду испуњени услови прописани законом на страни умрлог осигураника и посебни услови које треба да испуњавају чланови породице. Према одредбама Закона о ПИО, право на породичну пензију могу остварити чланови породице умрлог осигураника који је навршио најмање пет година стажа осигурања или је испунио услове за старосну, превремену старосну или инвалидску пензију. У случају када је узрок смрти повреда на раду или професионално

обољење, тада стаж осигурања није услов за утврђивање права на инвалидску пензију која је основ за одређивање породичне пензије – објашњава Светлана Цебула.

Када је реч о условима које је потребно да испуни брачни друг да би остварио право на породичну пензију – удова стиче ово право ако је до смрти брачног друга навршила 53 године живота, а удовац 58 година. Међутим, уколико удова до смрти брачног друга није навршила 53 године, али је имала 45 година живота, она стиче право на породичну пензију кад напуни 53 године.

– Ово право удова, односно удовац, такође, могу остварити

ако су до смрти брачног друга или у року од једне године од дана смрти брачног друга постали потпуно неспособни за рад, или ако је после смрти брачног друга остало једно дете или више деце која имају право на породичну пензију по том брачном другу, а удова, односно удовац, врше родитељску дужност према тој деци. Уколико би удова, односно удовац током трајања права на породичну пензију које су остварили по једном од ова два основа, навршили законом прописане године живота, они би трајно задржали право на породичну пензију – наводи наша саговорница.

Она напомиње да је основ за остваривање права на породичну пензију искључиво брачна заједница.

– Ванбрачни супружници не могу да остваре право на породичну пензију у Републици Србији, без обзира на то колико је ванбрачна заједница трајала. Међутим, ово правило не важи за децу рођену у ванбрачној заједници – она су у својим правима потпуно изједначена са децом рођеном у браку – појашњава Светлана Цебула.

Када говоримо о деци, право на породичну пензију им припада до навршених 15 година живота, а након тога услов је да су на школовању или да су неспособна за самосталан жи-

вот и рад. Тачније, право на породичну пензију дете остварује до краја школовања, а најкасније до 20 година живота у случају да похађа средњу школу, односно 26 година ако похађа високошколску установу. Детету коме је школовање прекинуто због болести, право на породичну пензију припада и за време болести до навршених 20, односно 26 година живота, као и после тих година, али највише за онолико времена колико је због болести изгубило од школовања. Детету коме је школовање прекинуто због упућивања на одслужење

или су на терету буџета. Битно је да надлежној филијали Фонда ПИО на време достављају школску потврду, као доказ о статусу ученика, односно студента, како не би дошло до обуставе исплате, односно престанка овог права – каже Светлана Цебула.

Закон такође прописује да дете има право на породичну пензију док траје неспособност за самосталан живот и рад. Ако је неспособност настала после 15. године живота, односно после узраста до кога се деци обезбеђује право на породичну пензију, а пре смрти осигураника односно корисника

– У случају инвалидног детета, коме је то својство утврђено у складу са прописима о разврставању деце ометене у развоју, оно има право на породичну пензију без обзира на то колико година живота има у моменту смрти родитеља. У случају да се запосли или обавља самосталну делатност, инвалидно дете стиче право на породичну пензију и после престанка запослења, односно обављања самосталне делатности – објашњава заменица директора Сектора за остваривање права из ПИО.

Право на породичну пензију такође може остварити и роди-

прелазе износ најниже пензије у претходном кварталу.

Грађани су често у дилеми шта кажу прописи када су неки мање уобичајени случајеви у питању, рецимо, када се брак склопи у познијим годинама, када деца остану без оба родитеља, или пак када право остваре и садашњи и разведени брачни друг.

– Ако је умрли осигураник или корисник пензије у тренутку закључења брака навршио године живота које се прописују као услов за остваривање права на старосну пензију, дакле 65 година у случају мушка-

Чланови породице који остварују право

Право на породичну пензију могу остварити чланови породице умрлог осигураника, односно корисника права, а то су: брачни друг; деца (рођена у браку или ван брака или усвојена, пасторчад коју је осигураник, односно корисник права издржавао); унучад; браћа и сестре и друга деца без родитеља, односно деца која имају једног или оба родитеља који су потпуно неспособни за рад, а коју је осигураник, односно корисник права издржавао; родитељи (отац и мајка, очух и маћеха и усвојиоци) које је осигураник, односно корисник права издржавао. Такође, право на породичну пензију може остварити и брачни друг из разведеног брака, под условом да му је судском пресудом утврђено право на издржавање.

војног рока, право на породичну пензију припада и за време одслужења војног рока, а најдуже до навршене 27. године живота.

– Важно је нагласити да породична пензија детета не зависи од начина школовања. Дакле, није од утицаја на право да ли школовање финансирају сами

права, породичну пензију дете може остварити само под условом да га је осигураник односно корисник права издржавао до своје смрти. То значи да ово дете не може да стекне право на породичну пензију ако је неспособност настала после смрти осигураника, односно корисника.

тељ кога је осигураник, односно корисник, у складу са законом издржавао до своје смрти, а услов који мора да испуни јесте да на дан смрти осигураника, односно корисника права, има навршених 65 година живота, у случају мушкараца, односно 62 године, што је услов за старосну пензију за жене у 2018. години. Поред тога, родитељ може остварити право на породичну пензију и уколико је са даном смрти осигураника, односно корисника био потпуно неспособан за рад.

Светлана Цебула нам појашњава да се, у случају када је издржавање услов за стицање права на породичну пензију, сматра да је умрли осигураник, односно корисник права на пензију издржавао члана породице ако укупни месечни приходи члана породице не

раца, и у 2018. години 62 године у случају жена, брачни друг може да оствари право на породичну пензију под условом да имају заједничко дете или да је брак трајао најмање две године. Када се ради о деци без оба родитеља, она имају право на породичну пензију и по једном и по другом родитељу. У том случају пензија се одређује као једна пензија, а њен износ не може прећи највиши износ пензије, утврђене у складу са законом. У случају да право на породичну пензију остварују брачни друг и разведени брачни друг умрлог осигураника, односно корисника, тада се одређује једна породична пензија у висини која припада једном члану породице и дели се у једнаким износима – приближава нам прописе Светлана Цебула.

В. Кадић

Износ породичне пензије

Породична пензија се одређује од старосне, превремене старосне или инвалидске пензије умрлог корисника, односно пензије која би осигуранику припадала у часу смрти. Процент пензије се одређује према броју чланова уже породице који имају право на ту пензију: за једног члана 70%, за два члана 80%, за три члана 90%, за четири или више чланова 100%. На исти начин се одређује и породична пензија члановима шире породице, ако су они једини корисници. Ако право припада и члановима уже породице, чланови шире породице (родитељи, браћа, сестре и друга деца) могу остварити право само ако је преостао износ до 100% пензије умрлог после утврђивања права члановима уже породице.

Потврде о школовању

Ближи се почетак нове школске и универзитетске године, а са њим и обавеза корисника породичних пензија, деце којима је школовање услов за коришћење права, да Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање доставе потврде о школовању. Деца старија од 15 година то већ знају, док је онима који пуне 15 година ово нова обавеза на коју не смеју да забораве како би несметано користили породичну пензију.

Да би се ово право задржало, потребно је да дете које је напунило 15 година похађа средњу школу, док деца од 20 до 26 година старости морају да доставе потврде о студирању на високошколској установи. Закон о ПИО не прави разлику између редовног и ванредног школовања, као ни између различитих категорија студената – самофинансирајућих и суфинансирајућих. Деца – породични пензионери имају обавезу да РФ ПИО достављају доказе о томе да похађају одговарајућу школу, односно то треба да чине благовремено, без одлагања, после обављеног уписа сваке школске године. Осим података о идентитету детета и установе која је издаје, потврда треба да садржи и податке о томе на коју школску годину се односи, као и о статусу ученика, односно студента у тој школској години.

Инострани студенти

Из године у годину повећава се број ученика и студената који наставу похађају у Републици Србији, али и код иностраних образовних институција, а све чешће је и школовање путем интернета. Због тога је неопходно утврдити основаност коришћења права на породичну пензију за децу која се на овај начин школују. Да би се овај задатак обавио без пропуса, Министарство просвете, науке и технолошког развоја редовно сачињава спискове школских установа које имају дозволу за

рад, а у случају да за дете које похађа неку установу не може са сигурношћу да се утврди дали испуњава услове за коришћење породичне пензије, докази о школовању се тумаче у сарадњи са тим министарством.

Пошто се неки корисници породичне пензије школују изван граница Републике Србије, по школским програмима који нису увек слични онима који се примењују у домаћој просвети, за њих је некада потребно додатно тумачити чињенице које су наведене на потврди. Најчешће разлике у односу на ученике и студенте који наставу похађају у Србији огледају се у другачијим нивоима школовања (нпр. назив иностране школске установе може да упућује на високу школу, иако се ради о средњошколској установи), различитом датуму почетка школске године, односно семестра, њиховог трајања и слично. Аутентичност школских потврда из иностранства често се не потврђује онако како је код нас уобичајено – печатом, већ електронским потписом, кодом или интернет адресом за непосредну верификацију на страницама саме школе. Зато деца која се школују у иностранству и потврду добију на језику државе у којој се школују, треба уз потврду да доставе и превод овлашћеног судског тумача.

Благовремено достављање потврде о школовању може утицати не само на право детета на породичну пензију, него и његовог живог родитеља који није навршио године живота потребне за признавање права на породичну пензију већ то право користи због вршења родитељске дужности (подсетимо, од 2017. године услов за удову умрлог осигураника је навршење 53 године, а за удовца 58 година живота). Када се узме у обзир и законска одредба која прописује да преживели брачни друг право на породичну пензију трајно задржава у случају када потребне године живота наврши у току трајања права за дете, онда је јасно да достављање потврде има значај и за друге чланове породице осим деце.

Привремена обустава исплате

Неблаговремено достављање потврде условиће привремену обуставу исплате породичне пензије, да би се избегла преплата. На овај начин штите се и Фонд ПИО и пензионери од излагања непотребним трошковима наплате неосновано исплаћених износа. Ипак, како је на овај начин могуће спречити преплату само у случају када право на породичну пензију користи дете, а

не и у случајевима када постоји више корисника, потребно је да дете које је завршило, или прекинуло школовање о томе благовремено обавести Фонд.

Студенти појединих високошколских установа некада не могу на време да доставе доказе о упису школске године, јер последњи испитни рокови из претходне године трају и у време када би већ требало да почне наредна школска година, или из других објективних разлога. Запослени у Фонду који раде на пословима исплате пензија имају разумевања за кашњења из оваквих разлога, али то је и разлог више да се потврде доставе одмах по упису наредне године студија, како би исплата пензије могла несметано да се настави.

За крај, подсећамо децу породичне пензионере да, осим Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, доказе о школовању треба да доставе и иностраним носиоцима осигурања код којих су остварили право на пензију, уколико је то предвиђено правним прописима друге државе, а такође и да је потребно да Фонд обавезно обавести у случају да се запосле, или почну да обављају самосталну делатност док користе пензију.

М. Мирић

Дани разговора са Немачком

Међународни саветодавни дани са Немачком биће одржани 18. и 19. септембра 2018. године у Новом Саду, у згради Покрајинског фонда за пензијско и инвалидско осигурање, Житни трг 3, и 20. септембра у Београду, у Служби I Филијале за град Београд на Новом Београду, Булевар уметности 10, од 9 до 17 часова.

Заинтересованима који су били запослени или су запослени у Србији или Немачкој саветодавци немачког и српског носиоца осигурања тих дана пружаће бесплатну правну помоћ.

Термини за разговор заказују се путем телефона 011/2030-745, а приликом доласка треба понети сву документацију у вези са осигурањем и лична документа.

NOVI SAD
 Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje
 Ziti trg 3, 21000 Novi Sad
18. i 19. septembar 2018. godine
 Utorak, od 9.00 do 17.00 časova
 Sreda, od 9.00 do 17.00 časova
 Dinstag, von 9.00 bis 17.00 Uhr
 Mittwoch, von 9.00 bis 17.00 Uhr
 Zakazivanje termina: ☎ (011) 2030 745
 Terminvereinbarung: ☎ (011) 2030 745

BEOGRAD
 Republički fond za penzijsko i invalidsko osiguranje
 Bulevar umetnosti 10, 11070 Novi Beograd
20. septembar 2018. godine
 Četvrtak, od 9.00 do 17.00 časova
 Zakazivanje termina: ☎ (011) 2030 745
 Terminvereinbarung: ☎ (011) 2030 745

Лесковац: брига за најмлађе

Из касе града Лесковца средином августа исплаћена је једнократна новчана помоћ мајкама са подручја ове општине које су се породиле ове године, у укупном износу од три милиона и 360.000 динара.

Једнократну новчану помоћ у појединачном износу од по 20.000 динара добиле су маме без сталног запослења, а по 10.000 динара добиле су запослене породиље. Ову помоћ на име набавке прве беби-опreme добиле су 262 породиље.

Ово је само један од примера сталне бриге локалне самоуправе за најмлађе, што ће се чинити и убудуће, поручују из кабинета градоначелника Лесковца.

Успех српских студената

На Европском универзитетском дебатном првенству, одржаном на Високој пословној школи струковних студија у Новом Саду, наши студенти су остварили значајан успех пласманом у полуфинале у отвореној категорији највећег дебатног такмичења у Европи. На овогодишњем такмичењу, у форми британске парламентарне дебате, у две такмичарске категорије (отворена категорија и категорија енглески као други језик) учествовало је око 700 студената из 25 земаља Европе, а Србију је представљало десет тимова и шест судија.

Милош Марјановић, студент Правног факултета Универзитета у Београду, и Теодора Решетар, студент Филолошког факултета у Београду, стигли су до полуфинала турнира у отвореној категорији и до четвртфинала такмичења у категорији енглески као други језик, и то као тим са највише бодова. Осим тога, Милош Марјановић је проглашен за трећег најбољег говорника у категорији енглески као други језик, и једанаестог најбољег говорника у отвореној категорији.

Милош Марјановић је прошле године, са Теодором Решетар, освојио титулу светског првака на дебатном првенству у Холандији. На Светском универзитетском дебатном првенству у Мексику ове године Милош Марјановић и Александра Михајловић су стигли до финала.

Нови Сад: Фестивал уличних свирача

Манифестација „Фестивал уличних свирача – Градић фест“ одржава се од 30. августа до 1. септембра у Подграђу Петроварадинске тврђаве.

Као и претходних година у програму учествују извођачи из Србије, региона, Европе, али и са других континената, а на фестивалу не наступају само улични уметници, већ и афирмисани аутори. И ове године програм предвиђа бројне музичке наступе, филмске и видео пројекције, перформансе, амбијенталне представе, уметничке инсталације и изложбе.

Традиционална поворка ће кренути са Трга слободе у Новом Саду, а завршиће се пред Београдском капијом у Петроварадину. Фестивал почиње спектакуларним наступом шпанског уметника Давида Морена.

Атрактиван и разноврстан програм фестивала сваке године у Нови Сад привлачи све већи број туриста из земље и иностранства, тако да га током три дана види око 70.000 посетилаца. Покровитељи фестивала су град Нови Сад и Покрајински секретаријат за културу и јавно информисање, а сви наступи су, као и увек, бесплатни.

Просечна зарада у јуну – 49.226 динара

Републички завод за статистику објавио је да је просечна нето плата у Србији у јуну 2018. године износила 49.226 динара или 417 евра.

У односу на исти месец прошле године, просечна јунска зарада без пореза и доприноса, номинално је виша за 5,8 одсто, а реално за 3,4 процента.

Просечна бруто зарада за јун износила је 68.047 динара и виша је него у истом месецу прошле године за 5,3 одсто номинално, а реално за 2,9 одсто.

Кумулативни раст бруто зарада у првих шест месеци 2018, у односу на исти период прошле године, износио је 5,5 процената номинално, односно 3,7 одсто реално. Истовремено, нето зараде су у првом полугодишту више за шест процената номинално и за 4,2 одсто реално.

Медијална нето зарада за јун износила је 38.500 динара, што значи да је 50 одсто запослених, према евиденцији Пореске управе, остварило зараду до наведеног износа.

„Виминацијум фест – митови стари и нови“

Позоришни фестивал „Виминацијум фест – митови стари и нови“ одржаће се од 3. до 9. септембра у Костолцу. Управни одбор Центра за културу Пожаревац изабрао је логотип и изглед главне награде фестивала.

Аутор логотипа је Драгана Купрешанин, а награде „Златна фибула“ Славе Ајтовски, обоје из Београда. Фестивал ће се одржавати на простору Археолошког парка „Виминацијум“ у Костолцу, а замишљен је као такмичење професионалних позоришта Србије и окружења.

Према избору селектора Михајла Несторовића, на фестивалу ће учествовати позоришта из Загреба, Сарајева, Бањалуке, Београда и Новог Сада, а извесне представе: „Ричард Трећи“, „Феничанке“, „Одисеј – сан о повратку“, „Електра“ и „Хасананица“.

У завршници фестивала, 9. септембра, у част победника биће одржан концерт новосадског „Биг бенда“. Позоришни фестивал ће почињати у 20 часова, одвијаће се у амфитеатру на „Виминацијуму“, а цена улазница је 1.000 динара.

Врњачка Бања: девети Батини дани

Овогодишње богато и садржајно врњачко културно-забавно лето обележила су бројна дешавања која су окупила велики број посетилаца. Концерти, изложбе, промоције књига, па чувени Међународни врњачки карневал, затим Love fest, а од 10. до 13. августа још једно занимљиво дешавање, девети „Дани Данила Бате Стојковића“. Низом пригодних манифестација обележено је сећање на великана српског и југословенског глумишта, који је био чест гост Врњачке Бање.

Домаћин овогодишњих Батиних дана био је глумац Срђан Ивановић, а Драган Вујић Вујке, кум Милорада Мандића Манде, примио је од Мире Бањац захвалницу која је преминулом глумцу додељена за велики допринос у одржавању Батиних дана.

Изложба поводом 180 година Матице српске

Библиотека Матице српске (БМС) ове године обележава 180 година откако је отворена за јавност. Утемељена је у Пешти 1826. године у окриљу књижевног друштва Матице српске, а први пут је почела са јавним радом 1838. године.

Поводом овог јубилеја, у Библиотеци Матице српске у Новом Саду представљене су две изложбе – једна је изложба експоната, снимака архивске грађе, одабраних страница рукописних и штампаних књига, периодичних публикација и фототипских издања, која презентује податке из историје библиотеке и говори о њеној делатности, разноврсности и богатству збирки, а друга изложба је дигитална. Ауторке изложбе су мр Душица Грбић и Александра Драпшин.

Библиотека Матице српске данас располаже са више од три милиона наслова сложених на 20 километара дугим покретним полицама. У специјалним депоима чува се 671 најстарија рукописна књига, од којих је 487 писано ћирилицом. „Матични апостол“ из 13. века је најстарија књига.

БМС се дичи и јединственим легатима Саве Поповића Текелије и Платона Атанацковића, али и највећом збирком српских књига од 15. до 18. века, као и периодичних публикација из 18. и 19. века. Једна од најлепше писаних и украшених књига је „Псалтир“ Гаврила Тројичанина, преписан у манастиру Света тројица код Пљеваља, 1643. године. Раритет представља и препис Душановог закона.

ПОКРАЈИНА ДОДЕЛИЛА 235 МИЛИОНА ДИНАРА ЗА УНАПРЕЂЕЊЕ СОЦИЈАЛНЕ ЗАШТИТЕ

Подизање квалитета услуга

Председник Покрајинске владе, Игор Мировић, уручио је почетком августа представницима 22 установе социјалне заштите у АП Војводини 44 уговора у укупној вредности од 235 милиона динара бесповратних средстава. Средства су намењена за подизање квалитета и стандардизацију услуга које пружају корисницима на смештају.

Он је нагласио да је улагање у област социјалне заштите један од приоритета Покрајинске владе, што потврђује и формирање посебног секретаријата и готово удвостручена средства за ове намене.

– Затекли смо буџет од 400 милиона динара за потребе свих сегмената социјалне заштите, а у 2018. години располажемо са 726 милиона динара. То показује да интензивно и континуирано радимо на подизању стандарда у установама социјалне заштите – рекао је Игор Мировић и најавио да ће се са овом врстом улагања наставити и наредних година.

Предраг Вулетић, покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, истакао је да је ресорни секретаријат бројним мерама и програмима реализованим у протекле две године

Обраћање Игора Мировића представницима установа социјалне заштите

знатно подигао ниво социјалне заштите на територији АП Војводине.

Реализацијом уговора, између осталог, биће адаптиран и саниран део објекта за заштиту одраслих и старих лица Геронтолошког центра у Футогу за шта је издвојено 39 милиона динара, као и део комплекса Дома „Ветерник“, што је инве-

стиција вредна 20 милиона динара.

За реконструкцију, адаптацију и доградњу топле везе, лифта и застакљене терасе са санацијом крова у Геронтолошком центру „Сомбор“ издвојено је 36 милиона динара, док је за Дом за лица ометена у менталном развоју „Отхон“ у Старој Моравици, где ће бити изграђен објекат за рад-

ну терапију ових особа, одређено 11 милиона динара.

Бесповратна средства у износу од 20 милиона динара додељена су и Геронтолошком центру Суботица, за пројекат прилагођавања домских објеката захтевима који се односе на квалитетнији и безбеднији живот корисника услуга.

М. Мектеровић

ОЛАКШИЦЕ ЗА ПОЧЕТНИКЕ У ПОСЛОВАЊУ ОД 1. ОКТОБРА

Ослобођени пореза и доприноса

Према изменама Закона о порезу на доходак и Закона о доприносима за обавезно социјално осигурање, које су усвојене у децембру прошле године, почетници у пословању биће ослобођени плаћања пореза на зараде и доприноса за обавезно социјално осигурање. Пореске олакшице за почетнике у пословању примењиваће се од 1. октобра ове године, речено је у Министарству финансија агенцији Бета.

Новина се односи на зараду оснивача предузетничке радње

и зараде до девет новозапослених особа, које морају да буду тек свршени средњошколци, студенти или особе са евиденције Националне службе за запошљавање. У Министарству наводе да ослобађање могу да остваре послодавци који су основали фирму у периоду од почетка примене закона, односно од 1. октобра 2018. године до 31. децембра 2020. године. „Право на олакшице може да оствари послодавац новоосновано правно лице, као и ново-

основани предузетник који је уписан у регистар надлежног органа, односно организације, и то као право на ослобађање од плаћања пореза и доприноса по основу зараде оснивача, односно по основу личне зараде предузетника, као и по основу зараде запослених, и то највише за девет новозапослених лица са којима је засновао радни однос“, наводе у Министарству финансија.

Увођење подстицаја за почетнике у пословању кључна је

новина и једна од најважнијих мера Националног програма за сузбијање сиве економије. Анализа пореског и непореског оптерећења почетника у пословању коју је реализовао НАЛЕД, показује да уштеде које ће по том основу остварити предузетници иду и до 250.000 динара годишње по особи код исплате минималне зараде. **Г. О.**

ОДРЖАНА ТРИНАЕСТА БЕЛМУЖИЈАДА У СВРЉИГУ

Манифестација чува обичаје

Тринаеста туристичко-привредна и културна манифестација Белмужијада одржана је од 3. до 5. августа у Сврљигу, на спортском центру „Пастириште“. У три саборска дана домаћини су правили сврљишки белмуж, представили здраву храну, домаћу радиност, изворну традицију, богат културно-уметнички програм и такмичили се у пастирским играма. У Сврљигу се чувају од заборавља обичаји који подсећају на нека давна времена. По процени организатора, Сврљиг је за време Белмужијаде посетило близу сто хиљада туриста, потрошено је око три тоне сира, и продато много здраве хране – сврљишких специјалитета.

Овогодишњу Белмужијаду отворио је Милија Милетић, народни посланик, који је говорио о значају манифестације за мали Сврљиг, а председница општине, Јелена Трифуновић, о очувању изворне традиције. У име Владе Републике Србије манифестацију је посетио министар за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Зоран Ђорђевић. Он је са домаћинима обишао штандове, пробао сврљишки белмуж и похвално се изразио о оваквом скупу. Дешавање су посетили народни посланици, градоначелници и председници општина, представници ПКС, гости побратими из Грчке, Словеније и Бугарске.

Иначе, белмуж се у сврљишкој општини прави од давнина и то је посланица сврљишких пастира. Њихов рецепт, веран сеоској традицији, генерације чувају и дан-данас. Централно место на манифестацији имали су такмичари у справљању белмужа. Ове године такмичило се 48 екипа из Србије, Грчке, Бугарске, каже Горан Живић, председник жирија и мајстор у справљању белмужа. По оцени стручног жирија, најбољи белмуж направили су такмичари МЗ Дражинац, друго место припало је екипи градског насеља Падалиште и треће такмичарима села Белоиња.

Министар Зоран Ђорђевић додељује дипломе гајдашима

Најбоље слатке колаче направила је Сврљижанка Славица Илић, а слане и слатке пите Сања Николић, такође домаћа такмичарка. Породица Стефановић из Витковца код Минићева победила је у конкуренцији сланих пецива. Најбољи штанд поставила је екипа Трио ДИМ Извор – Дражинац, а свеукупни победник у пастирским играма је екипа Преконога два.

Мис пастирице за ову године понела је Петра Милетић из Сврљига, а најлепши пастир је малени Јован Николић. Близу 2.000 људи у свим дисциплинама такмичило се и за публику и за победу. Организатор је победницима уручио пехаре, медаље, дипломе и награде и захвалио свима који су помогли да манифестација протекне у најбољем реду.

Одржан је и 12. Сабор гајдаша балканских земаља, на коме је наступило 30 гајдаша из Србије, Грчке, Македоније и Бугарске. Главну награду – Сврљишке гајде по оцени

жирија освојио је Александар Ђорђевић Папец из Грделице. Гајде које је израдио Ненад Јовановић, гајдаш из Преконоге, победнику је уручио министар Зоран Ђорђевић. На овом такмичењу половина гајдаша су млади људи што говори да овај инструмент има будућност.

У склопу Белмужијаде одржан је и Трећи сајам произвођача намештаја и текстила, привредних грана које тренутно запошљавају већи број радника и успешно послују, а било је и поуста у продаји. Свим излагачима организатор је уручио захвалнице.

За време манифестације одржано је неколико концерата, а наступиле су и фолклорне групе из Бугарске, Србије, Грчке, Сврљига и околних места. Овогодишњу Белмужијаду са пратећим манифестацијама организовао је Центар за туризам, културу и спорт Сврљиг, под покровитељством општине и многобројних спонзора.

С. Ђорђевић

У ПОСЕТИ ДНЕВНОМ ЦЕНТРУ И КЛУБУ ЗА СТАРИЈЕ УГЦБ „РАДАНА ПУПИЋ”

Забрањена усамљеност

Уколико сте сами, али не желите да будете усамљени, и волели бисте да кроз забаву, дружење и истраживање нових ствари прекинете дан, онда су Дневни центри и клубови за старије (ДЦК) Установе Геронтолошки центар Београд идеално место за вас.

Средином августа посетили смо радионицу новоотвореног центра и клуба за старије „Рада-на Пупић” у улици Др Милутина Ивковића 2, код Аутокоманде. Клуб је најмлађи, 29. по реду у великој породици Дневних центара и клубова УГЦБ и једна од његових специфичности је што ће представљати седиште Центра старих заната дневних центара и клубова.

Иако отворен тек 1. августа, за пар недеља клуб је већ постао стециште креативних догађања, сусрета и дружења корисника из разних делова града. Било је ту пензионера са Палилуле, Вождовца, Врачара, Старог града, Дедиња, па чак и из Раковице и Земуна, које ни врели летњи дан није спречио да се креативно искажу. Иако су неки од пензионера у то време били на летовању, радионице су, као и увек, биле изузетно посећене.

Чим смо ступили у Дневни центар, приметили смо да у том пријатном, чистом и пространим амбијенту увелико влада радна атмосфера. Ту се штрикало, хеклало, везли су се разноврсни цветни мотиви, израђивали се шалови, тканице, рукавице, чарапе и остали одевни предмети, припремали пачворци, владало разним техникама и вештинама ручног рада. Љубазна домаћица Центра је пажљиво послуживала присутне трудећи се да свако буде адекватно угошћен. Учесници радионице су са изразитом пажњом слушали инструкције и откривали трикове заната које је са њима несебично поделила

радни терапеут ДЦК, Драгана Димитријевски. Пензионерке које су већ испекле занат помагале су и асистирале онима који су се тек упознавали са новим вештинама. Једна од корисница, која је већ зашла у осму деценију, употпунила је овај креативни приказ својим дивним и поучним рецитацијама, а у њеним стиховима се могао пронаћи свако ко се задесио тог летњег дана у Центру. Док су учеснице радионице предано усавршавале своје вештине, певале су се и старе изворне песме, које су нас, као и целокупна слика, вратиле у време наших бака и прабака. Неке од учесница су нам поносно пока-

зале шта су све досад израдиле – било је ту торбица и футрола од пластифицираног папира, предмета украшених декупаж техником, осликаних ешарпи, марама од свиле и још много тога, а тиме су и најавиле „Изложбу стваралаштва” која ће се одржати 13. и 14. септембра у Народном музеју, где ће изложити све те своје предмете.

Иначе, новоотворени објекат Центра поседује и креативни кутак за ткање, са новим разбојима, затим кутак за фитнес за даме и господу, са справама и опремом последње генерације, као и кутак за рад на рачунарима.

За изузетну организацију, координацију и успешно спровођење радионице у Центру заслужна је Драгана Димитријевски, радни терапеут у неколико ДЦК, а тог дана у Центру „Рада-на Пупић”, која се са великом пажњом, знањем и стрпљењем посвећује корисницима.

– Повод окупљања јесте креативна радионица плетења и хеклања, а тренутно је у плану да се раде јесењи мотиви, односно јесење јакне, хаљине и сукње. Од тих јесењих мотива и квадратића могу да се израђују и прекривачи, јастуци, столња-ци, било шта што пожелите. Још

један од циљева окупљања је сте да корисници који нису отишли на летовање своје слободно време искористе и проведу у овом лепом новом клубу, да се друже и упознају са пензионерима из других ДЦК у граду и да размењују искуства. Сваки дан је лепо нешто ново научити и пробудити неко ново интересовање. Треба нагласити да се стари занати, као што је хеклање, плетење, ткање, вез са етно мотивима, враћају у моду, а овде се трудимо да ти занати и традиција која нам је остала од предака не изумру, да не оду у заборав. Мислим да је посета дневним центрима и клубовима од изузетно значаја за пензионере. Многи корисници живе сами, неки су изгубили брачног друга и остали без драгих особа, и за њих је посебно кори-

држим летњи курс, радионицу сликања на стаклу, на који се корисници пријављују путем Инфо центра. Тај курс траје четири до пет часова, који се одржавају једном недељно, од 9 до 11 сати. Средом (од 9 до 11) је курс израде торби од новина, тј. пластифицираног папира који такође траје четири до пет недеља. Петак је резервисан за летњу радионицу сликања на свили од 9 до 11 сати у клубу „Симе Игуманова“ на Врачару, и он обично траје пет часова. Курс шивења и кројења, такође у овом клубу, траје два и по месеца, а на њему се учи шивење одевних предмета – сукања, блуза и панталона. Овај курс ће вероватно бити организован у још неком дневном центру. Иначе, овакви и слични курсеви се одржавају током целе

мењем искуства. Учествовала сам на разним такмичењима, чак сам и на маратон ишла. Прегадовољна сам садржајем радионица и да нагласим да су социјалне раднице и радни терапеути изузетно коректни, хоће да саслушају и сарађују – каже Мира Лилић.

Мира Сврзић (68) пензионер је осам година. Када се пензионисала почела је да се бави ручним радом, креативним активностима и хобијима. У Центру је наишла, како каже, на један рудник знања, али је и она желела да пренесе знање и способности које поседује. Додаје да се прикључила клубу у Земуну, где иде на радионицу за израду торбица од пластифицираног папира и постало јој је, како истиче, опсесија да сваки пут уради другачији, креативнији, уникатнији

– Волим да учим и желела бих да све што нисам савладала у младости научим сада. Завршила сам неких десетак курсева, мада је било и ствари које сам већ знала, али сам хтела да потврдим то знање. Шта ми није јасно не снебивам се да питам, а ако неко жели нешто да научи од мене, ја им са задовољством покажем свој таленат и знање. До сада сам била на радионицама декупажа, плетења корпица и торбица од папира, хеклања, веза и златовеза, макрамеа, керамике и на многим другим. Мој фаворит, а и показала сам највише афинитета за то, јесте израда торбица од папира, односно пластифицираног папира, мада је то прилично тешко и напорно. Радионице су врло забавне и стимулативне, с њима се лепо испуни дан. Имам доста

Етно-шик радионице

Етно-шик радионица је новитет у клубовима Геронтолошког центра (Нови Београд) и на њој се израђују наруквице од перлица са етно мотивима.

Ради се на ручно израђеним разнобојима, који су такође направљени у Геронтолошком центру. За израду једне наруквице потребно је и до неколико сати, у зависности од ширине, дужине и сложености мотива.

стан и сам излазак из куће. Кад су у друштву забораве на проблеме, нико овде не прича о проблемима и болестима, увек се базирају на рад, на све оно што им је лепо и позитивно, чак се и запева – објашњава Драгана Димитријевски.

Што се тиче курсева, односно радионица, она истиче да је велики број корисника заинтересован за њихово похађање.

– Од октобра у овом клубу ћемо највероватније имати радионицу, тј. курс ткања који ће трајати два и по до три месеца. Ткање је мало компликованије, то је захтевнији курс и зато ће толико временски да траје. Понедељком током лета у клубу „Драгиша Ђирић“ у Земуну

године – наводи Драгана Димитријевски.

И корисници су веома задовољни организацијом и спровођењем свих тецајева.

Мира Лилић (80) посећује клуб Врачар I и похађа радионице хеклања, штрикања, веза, а води и литературну секцију у том клубу.

– Волим да се бавим ручним радом и да пишем, издала сам 12 књига прозе и поезије. Такође првенствено волим дружење, волим песму, све оно што стари више не раде а требало би, тако скраћујем време. Живим сама, али нисам усамљена, мени је кратак дан. На радионицама се упознајем са новим пензионерима и са њима раз-

модел. Мира такође наглашава да је похађала неколико радионица на којима се обучила различитим техникама, и да до сада има неколико сертификата за успешно савладане курсеве.

– Сертификате сам стекла на радионицама израде торбица и корпица од папира, декупажа, сликања на стаклу и свили, али и на неким другим. Иако сам пензионер, веома сам активна, а осим што посећујем Центар и радионице, идем на планинарење и пливање три пута недељно – истиче Мира Сврзић.

Радмила Лазић (63) из Батајнице је такође пензионер, али и координатор за радну терапију у земунском клубу.

обавеза и код куће, али то ме не спречава да обилазим клубове. У септембру сам се пријавила за калиграфију, јер ме и то занима. Једино што има мало мушкараца, тотално су незаинтересовани. Било би лепо да нас нечему науче, на пример да поправимо нешто, да са њима организујемо радионицу за поправку. Мушкарци се углавном баве шахом, а ми певамо и причамо и онда ми њих ометамо – кроз смех и шалу прича Радмила Лазић.

И ова наша посета завршила се у лепом расположењу, уз смех и неизоставне поклоне које су израдиле управо кориснице на својим креативним радионицама.

Драгана Грујић

ОБНОВЉЕНО ПРИХВАТИЛИШТЕ ЗА СТАРА И ОДРАСЛА ЛИЦА У ФУТОГУ

Смањен ризик од бескућништва

Реконструисани објект Прихватилишта за стара и одрасла лица у Футогу, у оквиру Геронтолошког центра Нови Сад, свечано је отворен 21. августа. Покрајинска влада и Градска управа Новог Сада заједнички су финансирале ову инвестицију у износу од 120 милиона динара, тачније Покрајина је учествовала са 56 милиона динара – што је искоришћено за извођење радова, а град је уложио још 45 милиона динара за извођење радова и око 19 милиона за опремање новог дограђеног објекта.

Отварању је присуствовао Игор Мирковић, председник Покрајинске владе, који је том приликом истакао да је трајно опредељење и обавеза ове владе да створи одговарајуће услове за живот и рад у свим установама социјалне заштите чији је Покрајина оснивач. Такође, рекао је и да је доградња и реновирање Прихватилишта једна у низу заједничких инвестиција коју реализују Покрајинска влада и град Нови Сад и да је то остваривање политике окупљања око пројеката од виталне важности за грађане Покрајине. Најавио је и реконструкцију старе зграде Геронтолошког центра у Футогу за коју

Игор Мирковић, Предраг Вулетић, Милош Вучевић, Ненад Нерић и Славица Шкрбић у обиласку

је ова влада већ издвојила 39 милиона динара.

Милош Вучевић, градоначелник Новог Сада, нагласио је да је социјално одговорна политика Новог Сада један од аксиома политике коју град води, и да је то био разлог да заједно са Покрајинском владом крене са инвестицијом улагања у будућност грађана којима је оваква помоћ потребна.

Славица Шкрбић, директорка Геронтолошког центра Нови Сад, истакла је да је на овај начин њена установа знатно

унапредила услугу смештаја у Прихватилишту и да је успешно смањила ризик од бескућништва. Наиме, сада може да одговори на већи број социјалних потреба на територији града Новог Сада, а и шире. Прихватилиште је досад, рецимо, имало капацитет од 35 места за привремену смештај лица која се налазе у стању социјалне потребе, а у реконструисаном и дограђеном објекту Геронтолошки центар сада располаже са 60 места за смештај изузетно рањивих категорија људи и има

добре услове за њихову поновну интеграцију у редовне животне токове.

Међу бројним високим званицама и гостима, отварању новог реконструисаног објекта Прихватилишта присуствовали су и покрајински секретар за социјалну политику, демографију и равноправност полова, Предраг Вулетић, као и државни секретар у Министарству за рад, запошљавање, борачка и социјална питања, Ненад Нерић.

Мирослав Мектерковић

УСКОРО РЕКОНСТРУКЦИЈА ГЕРОНТОЛОШКОГ ЦЕНТРА У КРАГУЈЕВЦУ

Проблем недостатка простора

За реконструкцију, надградњу и легализацију објекта Геронтолошког центра у Крагујевцу, Канцеларија за управљање јавним улагањима Владе Републике Србије определила је нешто више од четири милиона динара, известила је РТК.

Градско веће дало је сагласност за покретање поступка јавне набавке за услугу израде пројекта, којим ће бити створени бољи услови за боравак корисника, али и за рад запослених у овој установи.

Објект Геронтолошког центра у Крагујевцу, у коме је осим корисника смештена и комплет-

на администрација ове установе, саграђен је пре 56 година. Реалне потребе с временом су

надмашиле расположиве капацитете који заузимају 1.330 квадратних метара, због чега је проблем недостатка простора постајао све израженији.

Осим услуге смештаја и исхране, стићеницима ове установе пружа се и одговарајућа психосоцијална подршка, здравствена заштита, константна нега, као и помоћ при обављању свакодневних активности.

У крагујевачком Геронтолошком центру тренутно борави 334 корисника, а 75 је на чекању.

Г. О.

ПРЕВЕНЦИЈА НАСИЉА НАД СТАРИЈИМ ЖЕНАМА – ТРИБИНА У ПОЖАРЕВЦУ

Препознати и спречити насилнике

Удружење Снага пријатељства Amity организовало је средином јула 2018. у Пожаревцу трибину посвећену насиљу над старима, са посебним акцентом на старије жене. То је само једна од активности из пројекта „Препознајмо насиље над старијим женама и спречимо га“, који Amity реализује у сарадњи са Удружењем пензионера града Пожаревца и Удружењем жена „Фемина“ из Смедеревске Паланке, а под покровитељством Канцеларије за људска и мањинска права, у оквиру Програма „Спровођење антидискриминационих политика у Републици Србији за 2018. годину“.

Међу члановима Удружења пензионера града Пожаревца владало је велико интересовање за ову трибину одржану у просторијама Удружења. Са посебном пажњом учесници су слушали излагање Надежде Сатарић, председнице удружења Amity, а нарочито их је интересовало која понашања према старијим женама су акти психичког насиља.

Нису сви старији, на пример, знали да је застрашивање, понижавање или исмевање заправо психичко, вербално насиље. Затим, игнорисање, изоловање од пријатеља и активности, ћутња у кући, све то је невербално психичко насиље.

На трибини су присутни могли да се едукују о својим основним правима. Тако су сазнали, или се подсетили, да је занемаривање потреба старије особе, као што су недостатак адекватне исхране, одеће, обуће, средстава за хигијену, ортопедских помагала; када им није пружена неопходна нега и помоћ, такође вид насиља.

Када старијима намећу одговорности и обавезе које нису у складу са њиховим психофи-

Излагање Надежде Сатарић, председнице удружења Amity

зичким стањем, када су други чланови породице потпуно равнодушни на њихово стање и када игноришу све што се са њима догађа, и то је и те како злостављање. Насиље је и када неко покушава да учини „лудом“ старију особу и када је спречава да оствари своја права или да слободно располаже својом имовином.

Сва ова понашања према старијима заправо су акти психичког и/или емоционалног насиља, који могу довести до неуобичајеног губитка тежине или пак нетретираних физичких проблема старијих особа, а посебно су угрожене жене. Могу довести до депресије, која је чест пратилац у старости, посебно оних старијих који живе сами и изоловани.

Пажњу старијих на овом скупу привукло је и излагање о томе шта све обухвата економско или финансијско насиље.

Кључни елементи овог вида насиља су када се без дозволе старије особе користи њена имовина или новац, или пак када се то чини са дозволом, али на непримерен или неодговоран начин. Злоупотреба картица, чекова, рачуна или

пуномоћја, затим крађа новца, накита, продаја имовине старије особе без њеног пристанка, све су то видови финансијског насиља.

Присутни су посебно упозорени на лажне добротворне организације или објаве да су добили награду, на које нипошто не треба да наседају. Јер, нико ништа не поклања, него то увек на крају наплати.

Последице овог вида насиља над старијим особама су ризик од сиромаштва или бескућништва, ментална обољења, покушаји самоубиства, у неким случајевима и појава алкохолне зависности.

Учесници у дискусији су износили конкретне примере из својих средина, како старији трпе насиље, и то од својих најближих, на првом месту деце и унука, или других неформалних неговатеља. Они ћуте и не пријављују га, јер сматрају то за породичну бруку и срамоту, страх их је да пријаве, јер шта ће сутра бити са њима и ко ће их погледати. Понеки кажу да су и пријављивали, али систем није реаговао, чиме је практично осоклолио насилника да буде још насилнији...

Сложили су се да је кључно правити сопствене стратегије одбране од насиља и од ризика да се насиље деси. Једна од стратегија јесте и учешће на овој трибини, јер сматрају то образовањем. Друга важна стратегија је да јасно ставе до знања насилнику да је насиље забрањено и да га не чини, јер ће га у супротном пријавити. Трећа стратегија је да доиста не ћуте када трпе насиље, већ да траже помоћ, ако не од полиције и центра за социјални рад, а оно од особа у које имају највише поверења. Такође је врло важно да стално буду укључени у активности Удружења, било пензионера, било неког другог (да не дозволе изоловање из живота локалне заједнице).

Била је ово четврта по реду трибина, од укупно шест колико их је планирано пројектом „Препознајмо насиље над старијим женама и спречимо га“. Пре ове трибине, одржана су предавања у Младеновцу, Сопоту и Смедеревској Паланци. Удружење Снага пријатељства Amity планира да у септембру одржи трибине у Великој Плани и Жагубици.

Г. О.

МЕЂУНАРОДНИ ДЕЧЈИ ФЕСТИВАЛ ФОЛКЛОРА У УЖИЦУ

Лицидерско срце за децу света

Десети Међународни дечји фестивал фолклора одржан је средином августа у Ужицу. Била је то прилика за око 1.300 малишана из 13 држава да прикажу културу и традицију земаља из којих долазе.

На отварању фестивала госте и окупљене Ужичане поздравио је и амбасадор Египта у Србији Амр Алгувејли, поручивши да је различитост језика и култура највеће богатство које би требало да спаја људе.

Ивана Цветковић, чланица Организационог одбора манифестације која је за десет година окупила око 8.000 малишана из 36 држава, рекла је да захваљујући одличној међународној репутацији фестивала, ове године учествује рекордан број деце.

Фестивал је почео отварањем изложбе народних ношњи земаља учесница у галерији Јокановића куће, а потом су Ужичани поздравили најмлађе фолклораше у раскошним ношњама, током свечаног дефилеа.

Осим у Ужицу, ансамбли из Кине, Русије, Турске, Македоније, Пољске, Бугарске, Словеније, Словачке, Републике Српске, Колумбије, Египта, Летоније и Србије

Са свечаног дефилеа (фото: „Ужичка недеља“)

је наступали су на Златибору и у Андрићграду у Вишеграду.

Уз концерте, организоване су и фолклорне радионице, током којих су деца учила једни друге своје народне игре и песме. Приређене су изложбе и едукативне трибине на којима су млади могли да се упознају са фолклором земаља учесница. Специјална гошћа фестивала била је Лилијана Гомез са универзитета у Боготи, која је говорила о утицајима традиционалног костима на дизајн данашње одеће. Организована је и грнчарска радионица у етно-селу Злакуса, велика зумба журку на ужичком тргу и други занимљиви програми.

И ове године фестивал је имао хуманитарни карактер, па ће новац од продаје сувенира бити донаран ужичком Центру за мајку и дете.

Манифестацију, током које град постаје шарен, разигран, распеван и весело, а деца се друже, стичу пријатељства и откривају друге културе, па и знаменитости Ужица и окружења, организује ужичко Удружење грађана „Ера“, под покровитељством председника Србије и уз подршку града Ужица, Представништва Републике Српске у Србији и Туристичке организације Златибор.

Р. М.

ОДРЖАНА ДЕСЕТА „КУПИНИЈАДА“

Црвеном злату у част

У Рујишнику код Трстеника крајем јула одржана је 10. пољопривредно-културна и забавна манифестација „Дани купине Рујишник 2018“. „Купинијада“ је трајала три дана, уз богат и садржајан програм. Манифестацију је свечано отворио председник општине Трстеник, Александар Ђирић. Тог дана је отворена и ликовна радионица чланова КЛИС-а из Трстеника, а одржано је и такмичење у кувању традиционалних јела. Организатори „Купинијаде“ били су општина Трстеник и МЗ Рујишник, а наступали су и млађи чланови КУД „Медвеђа“ из Медвеђе.

На постављеним штандовима изложени су производи од купина, а одржано је и такмичење у брзом брању купина. Међу најмлађима такмичило се 13 берача, победила је Маша Ђорђевић из Рујишника. Најбржи берач купине међу старијима био је Владимир Перић, који је неколико пута до сада побеђивао у овој дисциплини. Изабрана је и мис „Купинијаде“ а мушкарци су се надметали у надвлачењу конопца. Победницима су уручене повеће и дипломе.

Д. Ивановић

ОБРЕНОВАЦ: ДЕВЕТИ СУСРЕТИ НАРОДНОГ СТВАРАЛАШТВА

Неговање културне традиције

Девети међународни сусрети народног стваралаштва и фолклорне традиције одржани су од 11. до 14. августа у Обреновцу. Током четири фестивалска дана на градском тргу смењивало се 14 страних и домаћих фолклорних група, са више од 400 извођача. Поред фолклорних ансамбала из Обреновца, љубитељи народног стваралаштва су били у прилици да се упознају са фолклорним умећем играча из Црне Горе, Италије, Грчке, Пољске, Македоније, Русије и далеке Костарике. Домаћи представници су били најбројнији. Поред

КУД „ТЕНТ“, Обреновац

Центра за очување традиције и културе ТЕНТ, умеће су показали фолклораше из Стублина, Забрешја, Скеле, Барича, Дру-

штва за неговање културне традиције „Јека“ и гости из Сврљига. Фестивал је настао као тежња да се очува наше изворно стваралаштво и да се млади играчи прикажу свету а гости упознају са фолклорном традицијом обреновачког краја.

За време фестивала организован је етнобазар, изложба радова применене уметности, пољопривредних производа и друго. Жеља вредних организатора је да за наредне, десете сусрете угосте по десет домаћих и страних ансамбала са бројним пратним манифестацијама.

М. Ашковић

Направили бурек за Гиниса

Гастрономско-туристичка манифестација „Дани бурека 2018“ одржана је у Нишу од 16. до 19. августа и тада је направљен највећи бурек тежак 200 килограма.

– Ово је највећи бурек до сада направљен у Србији, али и на Балкану. Испекли су га пекари из Малошишта код Ниша. За припрему им је било потребно око 150 кг брашна, више од 25 кг сира, 20 кг масти, килограм соли. Тепсија у којој је послужен Нишлијама имала је пречник два метра. Пекарима је за припрему овог бурека било потребно седам сати рада али су га посетиоци манифестације на нишавском кеју појели за мање од пола сата – каже Братислав Вукадиновић (на слици), председник Уније пекара. Он наглашава да су комотно могли да конкуришу за Гиниса, али нису звали председника комисије јер то доста кошта.

Ниш је град са званично најдужом историјом спремања бурека. Писани документ бележи рецепт за спремање овог специјалитета од теста и сира још из 1498. када су Османлије газдовале градом на Нишави. Турци су отишли али је специјалитет остао.

– Рецепт који је овде донео пекар из Истанбула и данас је у употреби. Мајстори бурека и кад оду у друге градове или иностран-

ство носе то знање са собом и афирмишу Ниш као град у коме се прави најбољи бурек – истиче Вукадиновић.

Иначе, у нишким пекарама се, осим сланих варијанти са месом и спанаћем, служи и „модерни“ бурек

– Млади људи данас воле другачије укусе. Тако су настали бурек са еурокремом и плазмом, пудингом од ваниле, са чокола-

дом и бананом. У последње време се много прави пица-бурек – објашњава Вукадиновић и наглашава да се од старог, доброг бурека са сиром не одустаје. Мо- да дође и прође а класични бурек траје, и то ево већ више од 500 година.

Четвородневна манифестација посвећена буреку била је изузетно посећена. Било је много гостију из окружења, а вештину у припремању специјалитета показало је седам пекара из Србије и три из иностранства: из Грчке Македоније и Бугарске. Током манифестације одвијао се и богат културно-уметнички програм

„Дане Бурека Ниш 2018“ организовала је Унија пекара Србије а помогли су Министарство трговине, туризма и телекомуникација, Градска општина Медијана, Канцеларија за младе и Туристичка организација Ниша.

Љ. Глоговац

ВЛАСОТИНЦЕ

Тринаеста „Грделичка регата“

Око 250 љубитеља природе и Грделичке клисуре спуштало се 11. августа тринаести пут матицом Јужне Мораве од чувеног Сарајевског моста до села Добротин. Ова манифестација подсећа на важност очувања животне средине и већ 13 година заредом промовише грделички крај и његове потенцијале.

У оквиру програма регате организован је и скуп бајкера региона „Мото скуп Грделица 2018“, богат музички програм, изложба цртежа у локалном дому културе, а за све госте регате и мото скупа приређена је богата гозба уз чувени грделички пасуљ са ребарцима.

Т. С.

МАНИФЕСТАЦИЈЕ У СЕЛИМА ОПШТИНЕ СМЕДЕРЕВСКА ПАЛАНКА

Да се сачува традиција

Током августа у селима општине Смедеревска Паланка традиционално се одржавају манифестације на којима се негују стари обичаји. Прво такво дешавање био је сусрет фамилије Талијан, 14. по реду, код Талијанског бунара у Азањи. Био је то сусрет чланова ове фамилије, који су расути широм света. Талијани су евоцирали успомене из младости, подсетили се на дане када су играли клис и машке, шутирали крпењачу, играли кликера.

У суседном селу Селевац истоимено културно-уметничко друштво организовало је смотре фолклора. На смотри је учествовало око 300 фолклораша из Деспотовца, Јагодине, Лугавчине, Великог Орашја, Ракинца, Баничине и, наравно, домаћина Селевца. Четрнаеста културно-уметничка и спортска манифестација „Дани Станоја Главаша“ одржана је у Глибовцу, уз наступе песника, играча, певача, хармоникаша. У центру пажње био је избор харамбаше у народном вишебоју, а титулу је одбранио Александар Ђурковић. Млади харамбаша постао је Андрија Рајчић. Први пут је одржано и надметање у народном вишебоју

припадница лепшег пола. Титулу Чучук Стане понела је Марина Ђурђевић. Одиграна је и фудбалска утакмица ветерана домаћина и гостију из Нових Карловаца, са којима су Глибовчани дугогодишњи пријатељи.

Традиционално, поводом празника Трнова Петка у Азањи су одржани 22. „Дани азањске погаче“, манифестација у част завршетка жетвених радова. Поред културно-уметничких и спортских садржаја, пуштене су у рад и две реконструисане улице, а вредне домаћице су се такмичиле у мешењу најлепше погаче (на слици).

Сл. Костантиновић

ЗБРИЊАВАЊЕ СТАРИЈИХ СВЕ ТЕЖЕ ВРЕМЕ И ЗА НАЈБОГАТИЈЕ

Расту потребе и трошкови

„Више бих волела да сам код своје куће. Храна је овде очајна. Али, особље? Једну лошу реч не могу да кажем. Толико су преоптерећени, а увек имају осмех на лицу.“

Своје утиске о условима под кровом установе у коју је смештена после пада почетком године, 93-годишња фрау Шултер имала је прилику да изнесе на највишем месту, Ангели Меркел лично.

Немачка канцеларка посетила је недавно дом за старе у Падерборну на западу земље да би и на тај начин истакла важност проблема који поприма драматичне размере – недостатак стручно оспособљене радне снаге на пословима медицинске неге и сродних занимања, посебно у гериатрији.

У овој делатности је у Немачкој тренутно запослено око милион људи, али наредних деценија, до 2060, за све старију популацију биће потребно три милиона медицинских сестара и неговатељица. Крајем 2015. потребу за овим услугама имало је 2,9 милиона грађана, али рачуна се да ће до 2030. тај број нарасти до 4,1 милион, извештава Дојче веле.

Уколико се нешто не предузме, ствари ће се свакако погоршати. Непопуњено је 36.000 радних места из области неге, а од тога се чак 15.000 односи на гериатрију. На сваких 100 отворених места за негу старијих јавља се само 21 заинтересовани, а у неким деловима земље и мање, једва 13. И наводи се да је већа потражња још само за возовођама.

Они који раде су очито презапослени, међутим, плаћени су испод просека. Неговатељица са трогодишњом обуком зарађује на сат 18 евра бруто, док немачки радник у просеку добија 22 евра. Неодржив раскорак, што је приметила и канцеларка.

Уз друге мере, побољшање материјалних услова морало би хитно да уследи. Како је рекао један од запослених током посете Меркелове, није више питање ко ће да брине о старијима данас. „Сви старимо. Ко ће да брине о нама?“

А ко ће то да плати? Немачки трошкови за здравство незадрживо расту. За десет година, од 2005. до 2015, забележен је скок од 42 одсто, када је (2015) утрошено 344 милијарде евра, односно 4.213 по особи.

Од 1995. постоји и фонд социјалног осигурања у који се издваја из зарада (2,55 одсто у 2017). Упркос томе, смештај у домовима је скуп и за многе практично непри-

Канцеларка Ангела Меркел у посети дому у Падерборну

ступачан. Лондонски „Фајненшел тајмс“, који се у опширном чланку бави решењима у Немачкој и Јапану као могућим моделима за Британију, где је много тога још неусклађено, илуструје ситуацију и кроз податак да за цену дома од три хиљаде евра месечно надокнада из фонда износи 1.200 евра. Разлику плаћа породица.

Није чудо, подсећамо се, што се решење тражи и налази и у околним земљама бившег источног блока (Пољска, Чешка, Словачка) где је могуће збрињавање под неупоредиво повољнијим условима. Јесте друга држава и мало даље, али је много јефтиније.

Британски лист иначе наводи и да у циљу смањења трошкова Немци иду на то да се смештај у установе одлаже, да се старији људи што дуже задрже у својим домовима. Па тако од оних 2,9 милиона којима је нега потребна, чак три четвртине негују код куће, с тим што се ако је у питању особа са деменцијом, из фонда исплаћује 1.298 евра.

Породице су, међутим, незадовољне и тврде да је сума недовољна, с обзиром на то да дементна особа изискује старање 24 сата дневно и онај ко се томе посвети практично је принуђен да напусти свој посао.

Пример Немачке је карактеристичан и забрињавајући, јер је у питању стабилна, високоразвијена земља са промишљеном здравственом и социјалном политиком. Шта онда да кажу остали?

Према глобалном индексу који рангира земље по добробити старијих грађана, узимајући у обзир неколико релевантних категорија – материјалну сигурност, здравстве-

ни статус, запосленост, образовање, животне услове, Немачка се по последњим резултатима (за 2015) налази на четвртном месту, после Швајцарске, Норвешке и Шведске.

Као старосно полазиште узима се 60 година. Статистички, особа те доби у Немачкој требало би да испред себе има још 24 године живота, а од тога у здрављу 17,8. У првопласираној Швајцарској очекивана дужина је још 25, а здравих 19 година. Поређења ради, у Србији, која је на 66. месту од укупно 96 на листи (одмах после Русије), прогнозиран век је 19, односно 15,7 здравих година.

Здравље, односно квалитет живота постаје све значајније кад се говори о збрињавању, поготово када је реч о домском смештају. Основно питање је како од тих установа начинити места која ће амбијентом и атмосфером пружити осећај правог дома, уместо да буду „последње прибежиште“, како их данас најчешће доживљавају и корисници и њихове породице. Живот лишен свега, без приватности, без слободе, без разлога да се живи... Стручњаци подсећају, у позном добу важно је дати смисао животу, мимо обезбеђења елементарних услова, хигијене, хране и лекова.

Нажалост, то је проблем о којем се размишља накнадно. У стварности се води свакодневна битка, у највећем броју случајева, да се неко свој, у годинама и немогућности да се стара о себи, смести некако, негде. А тако је мање-више и овде и тамо, и у Србији где је смештај у domu, у просеку, 500 евра и у Америци где просечна месечна цена износи око 6.000 долара.

Д. Драгић

ПСИХОЛОГИЈА
ТРЕЋЕГ ДОБА

Све је у глави...

Нове научне потврде да није толико важно колико година имате него како се с њима носите

„Продужавање живота” је растући бизнис, с амбицијом да профитира на једном од основних осећаја човека: да му није лако да замишља свет без себе у њему. Дуговечност је кључна реч данашњице, када се, захваљујући глобалном порасту стандарда (не баш додуше правилно распоређеном), напретку медицине и открићима науке која је већ у стању да манипулише генима, заиста живи све дуже.

Једна грана науке, психологија, игнорише међутим све савремене „еликсире младости” и бави се оним кључним: како старост утиче на то ко смо и шта смо, али и како субјективно осећање старости утиче на нашу „хронолошку” старост, одређену бројем година које смо достигли.

У том погледу, најновија истраживања предочена на недавном конгресу Удружења америчких психолога (American Psychological Association – APA), донела су нове потврде старог уверења: да није важно колико неко има година него како их носи, и нове доказе за тезу да ако се осећате млађим, себи обезбеђујете да будете старији – да живите дуже.

Уведен је и нови појам: „субјективна старост”, као нешто

што је променљиво и пре свега индивидуално. То је у свом истраживању показала Џенифер Белингтајер, млада докторанткиња са немачког Фридрих Шилер универзитета

Она је, пратећи две групе (једну од 116 одраслих у добу између 60 и 90 година, и другу са њих 106 између 18 и 36) на крају сваког дана сваком постављала по два питања: колико старим су се осећали у претходна 24 сата и у коликој мери су они били ти који су пресудно утицали на оно што им се у том периоду догађало.

После анализе одговора, први налаз је био очекиван: осећај „старости” је био субјективан и променљив из дана у дан (експеримент је трајао укупно девет дана). Али оно што је било посебно за старију групу, то је да је субјективно осећање старости било у директној вези са индивидуалним осећајем контроле сопствене свакодневице.

У оним данима када су осећали да имају више самопоуздања у креирању распореда својих дневних активности, осећали су се млађим него у данима када су им садржај дана одређивали други.

Осећају веће виталности и оптимистичкој процени „субјективних година” при томе су често доприносиле ситуације: могућност избора која књига да се чита, шта тог дана да буде на столу или који филм да се увече гледа... У старијој групи који је праћена били су иначе ста-

нари домова за „живот са подршком” (assisted living), како се у западним друштвима називају установе које су код нас грубо крштене као „старачки домови”.

Међу два важна фактора биле су и „социјалне интеракције” – међусобна сусретања, заједничке активности – и, сасвим очекивано, осећају да је свако онолико стар колико мисли да је стар посебно је доприносила физичка активност.

Тај аспект је био предмет студије др Метју Хјуза са Универзитета Северне Каролине, који је 59 одраслих оба пола опремио данас све популарнијим „фитнес тракерима”, дигиталним часовницима који истовремено мере број пређених корака и излучунавају количину утрошених калорија.

Подаци добијени на овај начин (експеримент је трајао пет седмица) потврдили су да су се појединци који су током дана били физички активнији на крају дана осећали самозадовољније и своју субјективну старост по правилу процењивали нижом од хронолошке.

Стварна старост у овом контексту може да буде само број, мада треба имати у виду да су кључни биолошки процеси незаустављиви, па због тога са хронолошком старошћу расте и она коју осећамо.

Оно „што је у глави” остаје, међутим, битно и у том процесу, јер утиче како на задовољство животом, тако и на лично самопоуздање. Пошто је углавном

реч о онима који су завршили радни век, веома важно је наћи и неки ангажман или активност које доприносе осећају да сте још важни или потребни.

Занимљиво је и поређење субјективне старости са величином моздане масе: налази у том погледу су да они који се осећају млађим имају нешто више моздане масе, што по свему судећи доприноси да они који су активнији и који на живот и старење гледају ведрије, одлажу сусрет са оним нежељеним пратиоцем старости, заборавношћу.

Психолози указују и на феномен „зоне удобности”: чињеницу да са свешћу о старости и у мањој или већој мери опадању физичких способности, многи сами себе „обуздавају” и постављају често непотребне границе својим стварним могућностима.

А да је старост заиста субјективна, показују и неки примери. У Малезији је ове године на место премијера дошао др Махатир Мухамед који има – 92 године! Ворен Бафет (88), један од најбогатијих људи света (процењен иметак: 78 милијарди долара), и данас је подједнако активан као и пре десет или 20 година (његов заменик у компанији Чарлс Мангер такође не помишља на пензију са својих 94), а поп звезда Мадона недавно је прославила 60. рођендан, не најављујући скори крај своје бриљантне каријере...

М. Бекин

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ПАРАЋИН

Јефтиније намирнице

У настојању да олакша живот својим члановима, Удружење пензионера општине Параћин омогућило им је куповину намирница по нижим ценама у продавницама „Магнума“, а преговарају и са другим компанијама.

– Удружење пензионера општине Параћин постоји већ седам деценија и континуирано брине о својим члановима. Подела картица за куповину с попустом, оверених печатом удружења, наставља се – каже Данило Стојановић, председник Удружења. Довољно је да се приликом куповине на благајни

покаже картица и рачун се одмах умањује за пет одсто. Није то неко велико умањење, али пензионерима који имају нај-

нижа примања сваки уштеђени динар добро дође.

Разговара се са још неколико компанија како би и они помо-

гли куповину намирница по нижим ценама.

– Наше удружење настоји да члановима осигура огрев – дрва, угаљ и пелет, на више рата. Најугроженијим члановима дајемо бесплатно пакете са намирницама и средствима за хигијену – закључио је председник овог удружења.

Овакав начин сарадње компанија са Удружењем пензионера је од обостране користи и није искључено да се купцима одобрим и већи попуст од садашњег, као и куповина на више рата и по веома повољним ценама.

П. Илић

КРАЉЕВО

Инвалидитет није идентитет

За разлику од многих градова у Србији у којима ратни војни инвалиди, а с њима и остале особе са инвалидитетом протестују, па чак и штракују глађу захтевајући више социјалне правде, локална самоуправа и удружења РВИ и ОСИ у Краљеву, бар засад – имају заједнички језик.

Захваљујући низу заједничких активности, општедруштвени и материјални положај Краљевчана са инвалидитетом и њихових удружења која их окупују стално се побољшава.

Да је то тако сведочи и недавни састанак представника Удружења РВИ и Удружења параплегичара Рашког округа са челницима органа локалне самоуправе и представницима државних органа у Краљеву.

Под геслом „Инвалидитет није идентитет“ овом приликом представљена су два пројекта инва-

Састанак представника РВИ и ОСИ са челницима града

лидских удружења – „За бољи положај ратних војних инвалида“ Удружења РВИ, и пројекат Удружења параплегичара „И ја постојим“, које је подржало Министарство за рад, запошљавање, борачка и социјална питања Републике Србије.

Овим пројектима, како се чуло, интензивираће се активности на побољшању материјалног положаја инвалида, њихове потпуне социјализације и активног укључивања у све животне токове у граду на Ибру, понајпре уклањањем преосталих физичких препрека које инвалидима отежавају, па и онемогућавају кретање градом или приступ свим објектима од јавног значаја.

– Наставићемо да уклањамо физичке препреке све док инвалидима не омогућимо знатно лакше кретање, приступ и директан контакт са свим институцијама у граду. Морамо још више да чинимо и предузимамо, укључујући и мере позитивне дискриминације, да се глас ових људи чује и да, истовремено, међу суграђанима подижемо свест о томе да поред нас живе и особе којима је наша помоћ неопходна – нагласио је овом приликом градоначелник Краљева Предраг Терзић.

Д. С.

Субвенције

Гласовима свих одборника, Скупштина града Краљева крајем јуна донела је одлуку о праву на субвенционисану цену комуналних услуга породицама свих ратних војних инвалида са подручја Краљева. По овој одлуци која ће се примењивати од 1. јануара наредне године породице РВИ и палих бораца имају право на субвенционисану (умањену) цену комуналних услуга од 30 одсто по сваком рачуну. Та разлика у цени јавним комуналним предузећима рефундираће се из градског буџета.

НОВО МИЛОШЕВО Спортско надметање пензионера

Удружење пензионера Новог Милошева недавно је организовало друго регионално спортско такмичење пензионера.

Како каже Милан Цимеша, председник овог удружења, у такмичењу су учествовале екипе Геронтолошког центра Кикинда, општинских организација пензионера Кикинда, Сремска Митровица, Нови Бечеј и Зрењанин, као и екипе удружења пензионера Мужље, Бочар и домаћина Новог Милошева. Такмичење је одржано у дисциплинама пикадо, висића кугла и бацање плочица.

Најуспешнији појединци су били Ваца Дивјаков, висића кугла, Иштван Гал, бацање плочица, и Милан Радонић, пикадо, док су екипно најбољи били пензионери Мужље, Ново Милошево је било друго, а Сремска Митровица трећа. Након такмичења домаћини и гости су завршили дружење на ручку.

Такмичењу су присуствовали и гости, Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине, Велизар Силвестер, председник ОУП Кикинда, и Милован Мишков, председник ОУП Нови Бечеј.

Д. Кораћ

ОО ПЕНЗИОНЕРА
СМЕДЕРЕВСКЕ ПАЛАНКЕ

Помоћ, излети, забаве...

У Општинској организацији пензионера Смедеревске Паланке, поред редовних активности, спроводи се и акција пружања помоћи, организују се излети и забаве.

– Социјално најугроженијим и болесним пензионерима поделили смо сто пакета хуманитарне помоћи, а неколико пакета уручиће им и Црвени крст Смедеревске Паланке. За чланове редовно организујемо излете, па су тако обишли Доњи Милановац и околину, а посетили смо и меморијални центар Кадињача. Сваког месеца у нашем клубу се организују забаве. Ускоро ћемо на једнодневан излет до Новог Пазара, где ће поред разгледања овог места, наши пензионери видети и манастире Ђурђеви ступови и Сопоћане – истиче Слободан Б. Пантић, председник паланачких пензионера. Ове године ће из ове организације 72 пензионера о трошку Фонда ПИО боравити у некој од бања у Србији.

За новог секретара Општинске организације пензионера изабран је Милан Шотак Грујић пошто Витомир Вита Ацић из здравствених разлога више не може да обавља ову функцију.

Треба рећи и то да је почела додела сениор картица за паланачке пензионере, која ће им омогућити да остваре значајне попусте при куповини робе или плаћању услуга.

Сл. Костантиновић

ГУП ЗРЕЊАНИН УСПЕШНО ОРГАНИЗОВАО ПЕТО
СПОРТСКО ТАКМИЧЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА

Најуспешнији војни пензионери

Градско удружење пензионера Зрењанин, на челу са новим председником Славком Шућуровићем, недавно је успешно организовало Пето општинско спортско такмичење пензионера у дворишту своје зграде, у Милетићевој улици у Зрењанину.

На овој спортској манифестацији учествовало је 17 екипа, и то 14 из месних организација ГУП Зрењанин, две екипе Црвеног крста Зрењанин и екипа Општинске организације Војних пензионера Зрењанин. Спортисти трећег доба из Зрењанина и околних места надметали су се у три дисциплине: бацању металне плочице у центар, обарању чуњева висећом куглом и пикаду.

Како јавља Лазар Дубравац, секретар ОО војних пензионера Зрењанин, прво место у укупном пласману освојила је управо њихова екипа, друго место припало је екипи МО Мужља, а на трећем месту била је екипа ЦК Жарко Зрењанин.

Славко Шућуровић и Карољ Салма, координатор за спорт у ГУП Зрењанин, на крају ове спортске ма-

нифестације са задовољством су доделили пехаре и захвалнице најуспешнијим такмичарима, а све учеснике је поздравио и Милан Ненадић, председник Савеза пензионера Војводине и потпредседник Савеза пензионера Србије, који је присуствовао овом програмском окупљању и дружењу зрењанинских пензионера.

М. М.

УДРУЖЕЊЕ ПЕНЗИОНЕРА ОПШТИНЕ ЋИЋЕВАЦ

Шест деценија постојања

Удружење пензионера општине Ћићевац ове године обележава 60 година постојања и успешног рада, а јубилеј ће прославити бројним акцијама и манифестацијама.

Удружење је основано 1958. године и тада је имало 120 чланова, организованих у две месне организације (МО), Ћићевац и Сталаћ. Данас броји 2.600 чланова у четири МО: Ћићевац, Појате, Сталаћ и Град Сталаћ, а подружнице пензионера активно раде у Плочнику, Лучини, Мрзеници, Браљини, Макрешану, Дреновцу и Варварину.

– Активности нашег удружења целе године су у знаку јубилеја, који ћемо свечано обележити у октобру, поделом захвалница и других признања уз одговарајући културно-забавни програма. Удружење се стално бави социјалном политиком и стара се о здрављу чланова. Пензионери се снабдевају огревом и намирницама, уз повољне услове и отплату на више рата. Такође, чланству се редовно обезбеђују бескаматне позајмице и други видови социјалне помоћи. Савез пензионера Србије је више пута

похваљивао Удружење за успешан рад – каже Миомир Вујић Вуја, председник Удружења пензионера Ћићевца.

Ове године организовани су излети у Ћавољу варош, на Власинско језеро, у Врњачку Бању, Сокобању, а путоваће се и на „Жупску бербу“ и на друга места према интересовању.

Недавне контроле рада и пословања показале су да Удружење своју делатност обавља одговорно и у складу са законским прописима. У претходном полугодишњем периоду остварено је позитивно пословање уз добит од три милиона динара, каже Живомир Мијатовић, секретар Удружења. У Удружењу је запослено 17 извршилаца за које се редовно измирују све законске обавезе и доприноси.

Удружење пензионера Ћићевца посебно одржава сарадњу са удружењем из Мерошине, с којим су побратими од 2010. године, и тај однос се брижљиво негује редовним посетама, сусретима и заједничким акцијама и програмима.

Ж. М.

ТРСТЕНИК

Промоција брачне институције

За брачне парове са подручја општине Трстеник који су се венчали 1968. године, општина Трстеник и Црвени крст организовали су свечани пријем, фотографисање и дружење, уз вечеру и пиће у познатом ресторану. Слављеницима је овај лепа јубилеј честитао и пожелео пуно доброг здравља председник општине Трстеник, Александар Ђирић.

– Свечаност посвећену промоцији брачне институције први пут организујемо заједно са Црвеним крстом. Желимо да ово буде пример младим генерацијама, уз поруку да негују љубав, толеранцију и поштовање у браку – рекао је тим поводом председник општине Трстеник. Времешни супружници захвалили су организаторима на указаној пажњи и напоменули да је потребно што пре у Трстенику изградити дом за стара лица. Председник општине им је одговорио да се већ ради студија изводљивости и пројекат будућег дома за стара лица.

Д. И.

ИНЂИЈА

Излет у Суботицу

Општинска организација инвалида рада Инђије недавно је организовала једнодневни излет у Суботицу. Како каже Славко Рогић, председник ове организације, уз помоћ локалне самоуправе и подршку Владимира Гака, председника општине Инђија, 23 члана организације су посетили Парк природе „Палић“ и обишла Градску кућу у Суботици.

– Организација излета је била одлична и посебно смо захвални на дивном пријему у Градској кући – нагласио је Рогић.

Како истиче председник ове организације, у наредном периоду одржаће се спортска такмичења чланова, стручна предавања и едукације из здравствене заштите.

Д. К.

ЛЕСКОВАЦ

Смех као лек

„Клуб пријатеља“ лесковачког Удружења пензионера успешно послује осам година и окупља око 760 чланова. Овај јединствени клуб је матица културно-забавних дешавања у највећем удружењу пензионера југа Србије, лесковачком, које броји око 16.500 чланова.

Клубом пензионера руководи Мира Добреновић, која са изразитим талентом за музичко-сценске перформансе сваке године лансира понеку једночинку, адаптацију текстова познатих српских хумориста.

– Решили смо да ове године окупимо првих 200 наших чланова од оснивања клуба, и за њих смо у великој сали Дома пензионера у Лесковцу приредили богат програм (на слици) који су они испратили уз одушевљење, аплаузе и покоју сузу – каже Мира Добреновић, уз обећање да ће до краја године окупити још 200 нових чланова овог јединственог клуба.

Т. С.

СВРЉИГ

Пензионери на Белмужијади

У време 13. Белмужијаде 40 пензионера из Ниша, Гаџиног Хана, Мерошине, Пирота, Беле Паланке, Димитровграда, Бабушнице, Прокупља, Лесковца и Врања били су гости Удружења пензионера Сврљиг, самим тим и гости Белмужијаде. Организовани пријем за све колеге приређен је у Клубу удружења, где су послужени белмужом, а затим обишли штандове на манифестацији и упознали се са обичајима, очувањем традиције и сврљишким специјалитетима.

Пензионере, госте из неколико градова Србије, поздравио је помоћник председника општине Мирослав Марковић. Том приликом је подсетио на добру сарадњу локалне самоуправе и пензионера. Поздраве и добродошлицу пожелео је и Миленко Петровић, председник Удружења пензионера Сврљиг.

Удружење пензионера Сврљиг на овогодишњој Белмужијади имало је свој штанд који су посетили многобројни гости, као и такмичарске екипе у справљању белмужа и пастирским играма.

С. Ђ.

ПИРОТ

Заиграли на Бабином зубу

Градско удружење пензионера Пирот почетком августа организовало је једнодневни излет и дружење на Старој планини. Стотину пензионера, махом пензионерки, уживало је на Бабином зубу.

За поменуто дестинацију владало је велико интересовање, и била је давнашња жеља свих пензионера. Бити на Бабином зубу, макар и само један дан, очима додирнути врх Миџора и бацити поглед на сву лепоту коју посетиоцу пружа Стара планина, заиста је привилегија.

Природне лепоте Старе планине опиле су пензионере, који су заиграли и запевали испод самог Бабиног зуба. За то се потрудио хармоникаш Милан Златанов, стални музички пратилац пиротских пензионера.

Речи хвале о једнодневном излету и дружењу на Бабином зубу имали су сви пензионери с којима смо разговарали. На повратку за Пирот посетили су и манастир Свети Ђорђе недалеко од Темске.

С. П.

РУМА

Експонати ГЦ „Срем“ у граду

Поводом две деценије одржавања ликовне колоније у Геронтолошком центру „Срем“, Румљани су имали прилику да погледају изложбу радова у центру града од 23. до 30. августа.

ГЦ „Срем“ је током двадесет година успео да формира колекцију коју чини више од 460 слика и скулптура, од којих је највећи број стално изложен у просторијама установе. Од тог броја експоната у чијој изради је учествовало око 40 уметника из Србије и иностранства, у холу Културног центра пред посетиоцима је било неколико десетина слика.

Г. В.

КИКИНДА

И историја и природа

Шездесетак чланова Удружења пензионера кикиндске општине имало је недавно прилику да упозна културне знаменитости Сомбора. Они су обишли сомборски Народни музеј (на слици), а кустос овог музеја провео их је и кроз значајне делове града. Успут су видели природне лепоте које Сомбор сврставају међу најзеленије градове Србије. Импресионирали их је зграда Жупаније, као и архитектура других здања.

Пре тога Кикинђани су предахнули у кругу етно објеката „Дида Хорњаковог салаша“. Тамо су видели буњевачку етно собу и мали атеље. Са домаћином салаша разменили су поклоне. Кикиндски пензионери даривали су га својим рукотворинама из креативне радионице. Дружење се наставило у селу Растина где су обишли воћњак и рибњак једног пољопривредног газдинства.

С. З.

НЕГОТИН

Пакети помоћи угроженима

Чланови Удружења пензионера општине Неготин ових дана су завршили расподелу пакета социјалне помоћи материјално најугроженијим пензионерима у складу са утврђеним критеријумима. Расподељено је 200 пакета, појединачне вредности 500 динара. За набавку најнужнијих прехранбених намирница по одобреном пројекту 100.000 динара је обезбеђено из буџета општине Неготин.

Неготинско Удружење пензионера има 1.800 чланова, који редовно измирују годишњу чланарину од три стотине динара. На општинском конкурсу за доделу средстава Удружењу је ове године за пројекат којим су конкурисали локална самоуправа наменила 350.000 динара.

Ј. С.

У пензију са 40 година стажа

? С. П., Београд: Имам 63 године и 41 годину и 10 месеци радног стажа. Послодавац жели да ме прогласи технолошким вишком. Не испуњавам услов за старосну пензију. Која су моја права?

Одговор: С обзиром на то да имате више од 40 година стажа осигурања, Ви испуњавате услов за превремену старосну пензију, уз умањење за сваки месец за 0,34 одсто пре навршених 65 година живота, тј. до услова за старосну пензију.

Нема „докуп“ радног стажа

? Р. С., Крагујевац: Постоји ли могућност да се уплати прекид радног стажа? Наиме, 30. априла 2013. престао ми је радни однос у једној фирми, а 3. новембра исте године за послала сам се у другој фирми где и сада радим. Колико би коштала уплата по месецу и коме да се обратим?

Одговор: Прекид у континуитету стажа није од утицаја на остваривање права на пензију, односно сабира се укупно остварен стаж осигурања без обзира на то да ли је било прекида. Према важећим прописима о пензијском и инвалидском осигурању, није могућ „докуп“ стажа, односно није могуће ретроактивно извршити уплату доприноса за ранији период када је лице било ван осигурања.

Услови за пољопривредну пензију

? Б. Т., Прокупље: Бавим се искључиво пољопривредом. Колико би ми требало година старости да бих добила пољопривредну пензију и колико треба да имам уплаћеног пензијског стажа? Рођена сам 1965. године.

Одговор: Жена у 2018. години стиче право на старосну пензију са навршених 62 године живота и минимум 15 година стажа осигурања. Напомињемо да се старосна граница постепено подиже до 2031. године. У зависности у ком сте месецу рођени, први услов стичете 2029. године када је потребно 64 године и 6 месеци, односно 2030. године када је услов 64 године и 8 месеци живота. За остваривање права на старосну пензију потребно је минимум 15 година стажа осигурања, без обзира на врсту осигурања.

За време проведено на бироу, нула динара прихода

? Б. Ђ., Смедеревска Паланка: У јулу 2005. године сам уз социјални програм са отпремнином отишла две године на биро. Пензионисана сам 10. јула 2007. године. Две године које сам провела на тржишту рада воде се у евиденцији са нула динара прихода, што ми умањује пензијски чек. Зашто је то тако? Коме да се обратим да се то исправи?

Одговор: Незапослена лица која се воде на евиденцији Националне службе за запошљавање, могу по том основу да остваре права из пензијског и инвалидског осигурања само ако су корисници новчане накнаде. Упућујемо Вас да се обратите служби правне помоћи у надлежној филијали ПИО где ће Вам протумачити решење о пензионисању и дати савет о евентуалним даљим корацима. Уколико је решење којим сте остварили право на пензију оглашено привременим, јер у обрачун нису узете накнаде зараде остварене код Националне службе за запошљавање, потребно је да поднесете захтев да се донесе решење о коначном износу пензије.

ВИ ПИТАТЕ „ГЛАС ОСИГУРАНИКА“ ОДГОВАРА

Право на туђу помоћ и негу

? Л. М.: Мој отац је онедавно инвалидски пензионер. Има ли он право на туђу помоћ и негу на основу привременог решења о инвалидској пензији или треба да проследи медицинску документацију коју има?

Одговор: Право на новчану накнаду за помоћ и негу другог лица (ТПН) има осигураник и корисник пензије коме је због природе и тежине стања повреде или болести утврђена потреба за помоћи и негом за обављање радњи ради задовољења основних животних потреба. Право на накнаду за ТПН није условљено висином пензије и других примања. Поступак за остваривање права на новчану накнаду за ТПН покреће се на захтев осигураника, односно корисника права, уз који се прилаже одговарајућа медицинска документација. Захтев за новчану накнаду за помоћ и негу другог лица подноси се надлежној филијали. Решење о инвалидској пензији, привремено или коначно, није од утицаја на остваривање права на накнаду за негу и помоћ.

Ако неко одустане, у бању иду први „испод црте“

? М. Р., Лозница: На објављеној ранг листи за бесплатан смештај у бањама преко ПИО фонда моје име је неколико места „испод црте“. Да ли ће граница можда бити померена и да ли жалбе могу да утичу на стање?

Одговор: Коначна ранг листа корисника који су остварили право на бесплатну рехабилитацију у бањама је објављена 21. 5. 2018. године. Уколико неко од корисника са ранг листе одустане из било ког разлога, позиви се упућују редом пензионерима који су „испод црте“.

Подаци о стажу војних осигураника

? Н. Ђ.: Како могу да проверим да ли ми је уписан стаж и по којој основици, будући да сам био професионално војно лице у ЈНА на подручју бивше Југославије. Где се добијају ови подаци?

Одговор: Стаж се може проверити подношењем захтева за издавање уверења о подацима унетим у матичну евиденцију осигураницима. У том уверењу ће бити наведени сви подаци којима Фонд располаже за периоде када сте били војни осигураник у војним поштама у Србији. Уколико у том уверењу евентуално недостају поједини подаци о Вашем осигурању у Србији, можете захтевом да се обратите Министарству одбране, Сектор за људске ресурсе, Управа за кадрове, Немањина 15, Београд. Управа за кадрове ће доставити одговарајуће пријаве података Филијали за град Београд, ради уноса података у матичну евиденцију. Када осигураник поднесе захтев за остваривање права на пензију, Фонд по службеној дужности потражује недостајуће податке о стажу и зарадама осигураника. За периоде када сте били војни осигураник у другим републикама бивше СФРЈ, подаци се потражују у тим државама.

СКАНДИНАВКА

АУТОР: ЛОВИЧИЋ	САЗВЕЖЂЕ СЕВЕР. ХЕМИСФЕРЕ	КРОКОДИЛ (МН.)	ИМЕ ГЛУМЦА РАСЕЛА	СИМБОЛ СРЕБРА	ЛИСИЦА (ОДМИЛА)	СВЕТА (ТУР.)	ВЕСЕЛИТИ СЕ
РИБА СЕВЕРНОГ МОРА							
ВРСТА СЕТНЕ ПЕСМЕ							
ЈАПАНСКИ НОВАЦ				БЕДА, НЕВОЉА ИМЕ ФИЗ. ПЛАНКА			
ИНИЦИЈ. КОМПОЗИТОРА ГРИГА			ОЗНАКА МАРОКА РУДАРСКИ ИНСТИТУТ			ОЗНАКА ЗА ОБИМ ВРСТА ТКАНИНЕ	
СТАРА ЈАПАН. ПРЕСТОНИЦА					ТЕЛЕВИЗИЈА (СКР.) НАУЧНИК АТОМА		
ЈАПАН. РЕВОЛУ- ЦИОНАР, СЕИТО							
ОЗНАКА КОТОРА			КОШАРК. БРАЈАНТ ПРИТОКА РОНЕ				
ЈЕЗЕРО СЕВЕРНЕ АМЕРИКЕ				ИМЕ ГЛ. МАРФИЈА РЕЧНИ РИБАРИ			
СРЕДЊО- ВЕКОВНИ ТУРСКИ ВЕЗИР						СИМБОЛ СУМПОРА ВРСТА МИНЕРАЛА	
ПРВО СЛОВО		ОДАБРАНА ДРУШТВА ГРЧКИ ФИЛОЗОФ					
РАНИЈИ ФУДБАЛ. СТАНИСЛАВ							ПРИРОК У ГРАМАТИЦИ
ЗЛАТО (ФРАНЦ.)			МЕСТО У БОКИ ИТ.КОМП. ЉУЗЕПЕ				
НАХРАЊЕНИ					СИМБОЛ ИРИДИЈУМА РУС.КЊИЖ. ФЈОДОР		
СТАРО ЈУДЕЈСКИ ЦАР				ФИГУРА У КАДРИЛУ КОМПАЊОН			
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	СПОР, ИНЕРТАН МАШИНСКА ШКОЛА					ОЗНАКА НЕМАЧКЕ ГРАДУ ФЕНИКИЈИ	
ПРИКРИВЕНО ГЛЕДАТИ НЕКОГА							
БРАНИК							
ГЛАС ОСИГУРАНИКА	ЖЕНСКО ИМЕ ОЗНАКА ЗА СЕВЕР				СИМБОЛ РАДИЈУМА ПРВО СЛОВО		
ФОТОГРАФИЈА						ОЗНАКА ЗА ТОНУ	

МАГИЧНИ ЛИК

	1	2	3	4	5	6
1						
2						
3						
4						
5						
6						

БА, ВАР, ВЕ, ЖИ, ЗА, ЈЕ, КА, ЛАЦ, МЕ, ПЛА, ПРЕ, РА, РА, РАКТ, РИ, СТА, ТА, ТАН, ТИ.

ВОДОРАВНО И УСПРАВНО: 1. Старатељ, 2. Стављати за- мерке, приговарати, 3. Животиња која након јела прежива, 4. Брана, преграда, 5. Плавичаст, 6. Брзак, водопад (лат.)

ОСМОСМЕРКА

В	Т	А	Р	А	Т	О	Р
А	Р	Р	В	И	Н	К	А
Т	А	А	А	О	А	Е	А
И	Н	М	Т	В	Ж	М	Д
С	С	И	И	С	А	Е	А
К	П	Т	К	Р	Т	Р	Р
А	О	А	А	Е	П	В	Б
Ф	Р	М	Н	Н	А	Е	О
Р	Т	О	П	И	К	Н	Р
А	Р	А	М	А	К	А	А
З	Е	Б	Р	А	С	А	Д
А	О	Б	Р	А	З	Д	А

Све наведене речи треба пронаћи у лику осмосмерке. На крају неће остати ни једно слободно слово.

АВАНС, АРОМА, БАТИСКАФ, БРАВА, БРАЗДА, БРАТСТВО, ВАТИКАН, ВИНКА, ЗЕБРА, КАМАРА, КАПТАЖА, КОМПАС, МАРАМА, НЕВРЕМЕ, ОБРАДА, ОБРАЗ, ОРАДА, ПАНИКА, ПИТОН, ПРИМА, СТАНКА, ТАРАТОР, ТЕНОР, ТРАВАР, ТРАНСПОРТ, ФРАЗА.

РЕШЕЊА-СКАНДИНАВКА: бакарлар, енергија, рин, јад, ет, ма, о, нара, тв, итикава, ко, стит, ири, оди, низам, с, а, елите, караси, ор, стрп, аса, ете, тром, д, моторити, штитник, ена, ра, слика, т. МАГИЧНИ ЛИК: старалац, замедати, прежива, бајријера, плаветан, катаракт. ОСМОСМЕРКА: без остатка.

Да ли сте знали ...

– да је брутализам архитектонски стил модерне архитектуре који се нарочито развијао од 1954. до 1970. године? Назив је добио по француском изразу „бетон брут“ који означава груб бетон. Овај термин је француски архитекта Ле Корбизје употребио да би описао ливени бетон са видљивим траговима оплате коришћен на већини његових зграда саграђених након Другог светског рата (на слици Рихтерови солитери, Загреб).

– да је речит пример бруталистичке архитектуре на простору некадашње СФРЈ Споменик револуцији на Мраковици, једном од врхова Козаре, рад вајара Душана Џамонје? Споменик висок 34 метра завршен је 1972. године, а посвећен је борби и страдањима партизана и цивила током битке на Козари у пролеће 1942. године.

– да Trellick торањ у Лондону има 32 спрата изграђена од сировог бетона? Једном је проглашен и најружнијом грађевином на свету, а данас је икона бруталистичког покрета коју проучавају архитекте. Чест је мотив на фотографијама и користи се као позадина у филмовима. Ова грађевина требало је да пружи модерне, добро опремљене, приступачне станове за оне који су изгубили домове у Другом светском рату.

– да је Централни институт за роботiku и техничку кибернетику у Санкт Петербургу један од највећих истраживачких центара у Русији? Овај седмоспратни бруталистички објект зову „бела лала“ због облика. Зграда је направљена 1968, а од 1981. године припада државном универзитету. У њој се истражује механика и електронска роботика, свемирско инжињерство и технологије, а тестирана је и специјална свемирска опрема.

– да је Национална банка Грузије у Тбилисију некада била седиште Министарства саобраћаја (изградње аутопутева) и изгледа као да је направљена у фотошопу? Лего зграда направљена је 1975. године у стилу брутализма, има 18 спратова, а купила ју је Национална банка Грузије и реновирала 2007. године.

– да је меморијални споменик Илинден у Македонији изграђен 1974. године у стилу брутализма? Овај симбол независности и слободе налази се у Крушеву. Посвећен је свим борцима и револуционарима Илинданског устанка 1903. године, као и борцима партизанима НОБ Македоније од 1941. до 1944. године.

Молим за реч

Млади се баве истраживачким пословима. Траже посао.

Знам пензионера који сваке вечери иде у кафану. Ради на гардероби.

Радници имају мале плате, али им синдикални функционери дижу просек.

Човек живи од пензије. Швајцарац или Немац?

Да ли сте и ви борац за ћирилицу? О, yes!

Обележио сам 10 година у пензији. Нисам звао трубаче, доволно је што сам ја труба.

И зид ћутања може бити изграђен нелегално.

У грађевинске радове спадају изграђивање, ограђивање, дограђивање, а нарочито уграђивање.

Пензионер који преживљава са 20.000 месечно може да конкурише за титулу „Иноватор године“.

Дејан Патаковић

Као риба у води

Дајем све од себе, али се то не примећује јер само толико имам.

Осећам се као риба у води. Ћутим.

И сиротиња прати моду. Погледом.

Престао је са мном да разговара. Једино није престао да ме оговара.

Свет се мења. Сем оног света.

Коцка је бачена. Идемо у кладионице.

Милен Миливојевић

Молба за отпис дуга

Ни слагао, ни однемогао – богата ли човека!

Будућност моли: они који јесу, треба да створе и оне који ће сутра бити.

Онај што је веровао вину, утопио се у води.

Неки заглаве и на великим вратима.

Нема те главобоље због које би се човек одрекао главе.

Ако доброта заноћи у вама, имаћете миран сан.

Тражим позајмицу са молбом за отпис дуга.

Рађамо се здрави, а онда живимо као туђим животом.

Миљан Деспотовић

Мисаоне направе

Имамо различите погледе и кад гледамо на сат.

Сом се лови на бућку или на мућку.

У сваком миту има кукоља.

И слаткоречивошћу се соли памет.

И продавци магле закидају на мери.

Редовно плаћамо само деценијске заблуде.

Није замена теза, ради се о политичкој трампи.

Компромис уништава снове.

Вукосава Денчић

Боре

Биће горе, најављују боре.

Попио је буре вина, а умро од капи.

Нисмо знали колико смо мали, све док нисмо до великих стабли.

Џаба му зуби од злата, кад му је језик од блата.

Стево Бздилик